

РАХУНКОВА ПАЛАТА

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення Рахункової палати
27.06.2023 № 13-1

ЗВІТ

**про результати аналізу щорічного звіту
Міністерства економіки України, що містить
аналіз функціонування системи публічних закупівель
(щодо кількісних і вартісних показників закупівель у розрізі
процедур і предметів закупівель, рівня конкуренції, кількості
скарг) та узагальнену інформацію про результати здійснення
контролю у сфері закупівель**

Київ 2023

Рахункова палата від імені Верховної Ради України здійснює контроль за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням (стаття 98 Конституції України).

Організацію, повноваження і порядок діяльності Рахункової палати визначає Закон України від 02 липня 2015 року № 576-VIII "Про Рахункову палату".

Цим Законом встановлено, що повноваження, покладені на Рахункову палату Конституцією України, здійснюються через провадження заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту).

Державний зовнішній фінансовий контроль (аудит) забезпечується Рахунковою палатою шляхом здійснення фінансового аудиту, аудиту ефективності, експертизи, аналізу та інших контрольних заходів.

Рахункова палата застосовує у своїй діяльності основні принципи діяльності Міжнародної організації вищих органів фінансового контролю (INTOSAI), Європейської організації вищих органів фінансового контролю (EUROSAI) та Міжнародні стандарти вищих органів фінансового контролю (ISSAI) у частині, що не суперечить Конституції та законам України.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ.....	4
ПРЕАМБУЛА	5
1. ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА СЕРЕДОВИЩА ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ У 2022 РОЦІ	7
2. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ТА ПОДАННЯ ЩОРІЧНОГО ЗВІТУ	9
3. СТАН РЕАГУВАННЯ НА РІШЕННЯ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ, ПРИЙНЯТІ ЗА ПІДСУМКАМИ АНАЛІЗУ ПОПЕРЕДНІХ ЩОРІЧНИХ ЗВІТІВ	11
4. АНАЛІЗ ЗВІТНИХ ДАНИХ ЩОДО ДІЯЛЬНОСТІ УПОВНОВАЖЕНОГО ОРГАНУ У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ.....	12
4.1. Стратегічні цілі сфери публічних закупівель.....	12
4.2. Формування та реалізація державної політики.....	13
4.3. Міжнародне співробітництво.....	19
4.4. Методологічне забезпечення	25
4.5. Професіоналізація сфери публічних закупівель	27
4.6. Надання безоплатних консультацій рекомендаційного характеру.....	30
5. АНАЛІЗ ЗВІТНИХ ДАНИХ ЩОДО СТАНУ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ.....	31
5.1. Електронна система закупівель	31
5.2. Аналітичні дані функціонування системи публічних закупівель	32
6. АНАЛІЗ ЗВІТНИХ ДАНИХ ЩОДО КІЛЬКОСТІ СКАРГ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЮ У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ	36
ВИСНОВКИ.....	38
ПРОПОЗИЦІЇ.....	44

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ

АМКУ	– Антимонопольний комітет України
Держаудитслужба	– Державна аудиторська служба України
ДП "Прозорро"	– Державне підприємство "Прозорро"
ДУ "Професійні закупівлі"	– Державна установа "Професійні закупівлі"
ЕСЗ	– електронна система закупівель
ЄС	– Європейський Союз
Закон № 2009	– Закон України від 26 січня 2022 року № 2009-IX "Про внесення змін до розділу X "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про публічні закупівлі" щодо особливостей застосування переговорної процедури закупівлі для окремих об'єктів енергетичної галузі"
Закон № 2229	– Закон України від 21 квітня 2022 року № 2229-IX "Про внесення змін до пункту 3 розділу X "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про публічні закупівлі" та деяких законів України щодо закупівлі лікарських засобів, медичних виробів та допоміжних засобів до них особою, уповноваженою на здійснення закупівель у сфері охорони здоров'я, та із залученням спеціалізованих організацій, які здійснюють закупівлі"
Закон № 2386	– Закон України від 09 липня 2022 року № 2386-IX "Про внесення зміни до статті 3 Закону України "Про публічні закупівлі" щодо уточнення окремих положень"
Закон № 2526	– Закон України від 16 серпня 2022 року № 2526-IX "Про внесення змін до Закону України "Про публічні закупівлі" та інших законодавчих актів України щодо здійснення оборонних та публічних закупівель на період дії правового режиму воєнного стану"
Закон України "Про Рахункову палату"	– Закон України від 02 липня 2015 року № 576-VIII "Про Рахункову палату"
Закон України "Про публічні закупівлі", або Закон № 922	– Закон України від 25 грудня 2015 року № 922-VIII "Про публічні закупівлі" у новій редакції, яку введено в дію з 19.04.2020
Казначейство	– Державна казначейська служба України
МЗС	– Міністерство закордонних справ України
Проект ЄС	– проєкт міжнародної технічної допомоги "Підтримка реформи публічних закупівель в Україні", який фінансується ЄС (реєстраційна картка проєкту від 13 липня 2021 року № 4774)
СОТ	– Світова організація торгівлі – міжнародна організація, метою якої є розроблення системи правових норм міжнародної торгівлі та контроль за їх дотриманням
Стратегія реформування	– Стратегія реформування системи публічних закупівель ("дорожньої карти"), схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2016 року № 175-р
Угода про асоціацію	– Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, яку ратифіковано Законом України від 16 вересня 2014 року № 1678-VII
Угода СОТ	– Угода про заснування Світової організації торгівлі, підписана у м. Марракеш (Марокко) 15 квітня 1994 року, ратифікована Законом України від 10 квітня 2008 року № 250-VI, який набрав чинності 28 квітня 2008 року

ПРЕАМБУЛА

Підстава для проведення заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) (далі – **контрольний захід або Аналіз**): стаття 98 Конституції України, статті 4 та 7 Закону України "Про Рахункову палату", План роботи Рахункової палати на 2023 рік, затверджений рішенням Рахункової палати від 29 грудня 2022 року № 29-1 (із змінами), та доручення департаменту та/або територіальному підрозділу для виконання повноважень члена Рахункової палати та забезпечення здійснення заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) від 10.04.2023 № 03-25.

Мета Аналізу: у межах повноважень, визначених Законом України "Про Рахункову палату", та з урахуванням результатів контрольних заходів Рахункової палати надати попередню оцінку щорічному звіту Міністерства економіки України, що містить аналіз функціонування системи публічних закупівель (щодо кількісних і вартісних показників закупівель у розрізі процедур і предметів закупівель, рівня конкуренції, кількості скарг) та узагальнену інформацію про результати здійснення контролю у сфері закупівель.

Предмет Аналізу:

- звіт, що містить аналіз функціонування системи публічних закупівель та узагальнену інформацію про результати здійснення контролю у сфері закупівель за 2022 рік, поданий Міністерством економіки України Рахунковій палаті (далі – **Звіт Мінекономіки за 2022 рік**);

- нормативно-правові акти та інші документи, які регламентують діяльність у сфері публічних закупівель.

Об'єкт Аналізу: Міністерство економіки України (далі – **Мінекономіки**) як центральний орган виконавчої влади, основним завданням якого є забезпечення формування та реалізація державної політики у сфері публічних закупівель та який здійснює підготовку та подання до Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Рахункової палати щорічного звіту, що містить аналіз функціонування системи публічних закупівель (щодо кількісних і вартісних показників закупівель у розрізі процедур і предметів закупівель, рівня конкуренції, кількості скарг) та узагальнену інформацію про результати здійснення контролю у сфері закупівель.

Ідентифіковані ризики Звіту Мінекономіки за 2022 рік:

- імовірність того, що подана інформація про значення певних параметрів відрізняється від істинного значення цих параметрів у межах необхідної точності або об'єктивності;

- обмежені можливості для зіставлення поданих даних;

- недостатність інформації;

- недостатня цінність інформації для прийняття управлінського рішення в момент її використання;

- неузгодженість часу подання інформації та розв'язування задач управління;

- недостатність інформації, здатної впливати на прийняття управлінських рішень.

Критерії, які використовувалися під час Аналізу (застосовувалася сукупність критеріїв (орієнтирів, ідентифікованих як зразки для відповідних процесів), систематизованих за причинним зв'язком та спрямованих на виявлення ознак, достатніх для розкриття ідентифікованих ризиків і мети цього Аналізу):

достовірність – відображення реально існуючих фактів з необхідною точністю;

надійність – об'єктивне відображення результатів діяльності;

порівнянність – можливість співставлення даних з різних часових періодів, джерел тощо;

змістовність – оптимальне співвідношення кількості інформації в повідомленні до обсягу даних, що її відображають;

повнота – мінімальний, але достатній для прийняття ефективного управлінського рішення набір показників;

актуальність – ступінь збереження цінності інформації для прийняття ефективного управлінського рішення в момент її використання;

своєчасність – подання інформації не пізніше заздалегідь призначеного моменту часу, узгодженого з часом розв'язування задач з управління;

значущість – здатність поданої інформації впливати на прийняття управлінських рішень.

Методи збирання даних:

- аналіз матеріалів попередніх контрольних заходів Рахункової палати в частині питань, що стосуються здійснення публічних закупівель, та інформації про реагування об'єкта Аналізу на рішення Рахункової палати;

- моніторинг нормативно-правових та розпорядчих актів, які регламентують діяльність, пов'язану з предметом Аналізу;

- аналіз Звіту Мінекономіки за 2022 рік;

- аналіз інформації, оприлюдненої в ЕСЗ;

- моніторинг інформації, розміщеної на вебсайтах державних органів і державних підприємств;

- моніторинг аналітичної, статистичної та іншої офіційної інформації недержавних установ та організацій з питань, що стосуються діяльності у сфері публічних закупівель.

Джерела інформації:

- матеріали контрольних заходів Рахункової палати у частині питань, що стосуються здійснення публічних закупівель за рахунок коштів державного бюджету, а також інформації про реагування об'єкта Аналізу на рішення Рахункової палати;

- Звіт Мінекономіки за 2022 рік, а також щорічні звіти за 2017, 2018, 2019, 2020 та 2021 роки;

- нормативно-правові акти та інші документи, які регламентують діяльність у сфері публічних закупівель;

- інформація, оприлюднена в ЕСЗ;

- інформація баз даних, відкритих для доступу;

- інформація, розміщена на вебсайтах державних органів і державних

підприємств;

- аналітична, статистична та інша офіційна інформація недержавних установ та організацій з питань, що стосуються діяльності у сфері публічних закупівель;
- відповіді, отримані на запити про надання інформації.

Початкові обмеження щодо проведення Аналізу:

- **часові:** 2022 рік, з питань нормативно-правового забезпечення та при відображенні подій (фактів) у часі й взаємодії застосовуються дані за більш тривалий період;

- **територіальні:** м. Київ.

Методика проведення Аналізу: застосовано підходи та порядок дій, передбачені Законом України "Про Рахункову палату" та Регламентом Рахункової палати, затвердженим рішенням Рахункової палати від 28 серпня 2018 року № 22-7 (зі змінами).

Аналіз проведено відповідно до мети за визначеною системою критеріїв та у спосіб, передбачений аудиторськими процедурами.

Під час здійснення Аналізу головна увага приділялася наявності у Звіті Мінекономіки за 2022 рік відомостей, передбачених пунктом 3 частини першої статті 9 Закону України "Про публічні закупівлі", а також комплексної оцінки стану функціонування системи публічних закупівель з точки зору стану досягнення основної мети діяльності у цій сфері – забезпечення ефективного та прозорого здійснення публічних закупівель, розвитку добросовісної конкуренції, створення конкурентного середовища та запобігання проявам корупції.

Збір необхідної інформації та даних здійснювався без виходу на об'єкт Аналізу шляхом використання загальнодоступної інформації, джерелами якої, зокрема, є вебсайти державних органів, установ та підприємств, а також аналітичної, статистичної та іншої офіційної інформації недержавних установ та організацій з питань, що стосуються діяльності у сфері публічних закупівель.

За запитами про надання інформації отримано відповіді від:

Мінекономіки – головного органу в системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері публічних закупівель, а також уповноваженого на підготовку щорічного звіту, який є предметом Аналізу (лист Міністерства від 25.05.2023 № 3311-05/24199-03);

ДП "Прозорро" – адміністратора ЕСЗ (лист від 27.05.2023 № 206/01/799/11).

Термін проведення Аналізу: квітень – червень 2023 року.

1. ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА СЕРЕДОВИЩА ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ У 2022 РОЦІ

З 2015 року в Україні проводиться реформа публічних закупівель, а також планова та послідовна адаптація відповідного законодавства України до асquis ЄС у сфері публічних закупівель (сукупність спільних прав і зобов'язань, обов'язкових до виконання в усіх країнах - членах ЄС, далі – **стандарти ЄС**) на виконання Угоди про асоціацію (глава 8 "Державні закупівлі" розділу IV "Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею").

Приведення законодавства України у відповідність до стандартів ЄС у сфері

публічних закупівель передбачає, зокрема, завершення виконання:

- Плану заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і її державами-членами, з іншої сторони, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2017 року № 1106, яким передбачено у сфері публічних закупівель виконання 31 завдання впродовж 2018 –2022 років;

- Плану заходів щодо реалізації Стратегії реформування системи публічних закупівель ("дорожньої карти"), затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2016 року № 175-р (далі – **План заходів щодо реалізації Стратегії реформування**), яким передбачено виконання 5 етапів (44 заходи) послідовної адаптації законодавства України до стандартів ЄС до 2022 року включно.

У 2022 році з метою подальшого удосконалення системи публічних закупівель, створеної в Україні, необхідно було вирішити низку таких питань:

- визначення та затвердження методики комплексного економічного аналізу ефективності системи публічних закупівель як підстави для підтримки прийняття рішень щодо забезпечення ефективного та прозорого здійснення публічних закупівель, розвитку добросовісної конкуренції, створення конкурентного середовища та запобігання проявам корупції;

- виявлення та усунення недоліків за результатами моніторингу впровадження та аналізу ефективності законодавчих нововведень у сфері публічних закупівель (наприклад, щодо запровадженої Законом України від 16 грудня 2021 року № 1977-IX "Про внесення змін до Закону України "Про публічні закупівлі" щодо створення передумов для сталого розвитку та модернізації вітчизняної промисловості", який набрав чинності 14.07.2022 (далі – **Закон № 1977**), обов'язкової наявності локалізації в предметі закупівлі за відповідним ступенем локалізації виробництва¹ для визначеного переліку товарів галузі машинобудування);

- напрацювання та створення правового підґрунтя здійснення закупівель у надзвичайних ситуаціях (зокрема, на підставі аналізу практики закупівель товарів, робіт і послуг в умовах запобігання поширенню, локалізації та ліквідації спалаху пандемії коронавірусної хвороби (COVID-19));

- перехід замовників з 01.01.2022 у формат роботи, що передбачає здійснення закупівель уповноваженою особою замість тендерного комітету;

- розвиток наявних процедур закупівель;

- розвиток ЕСЗ у частині як створення нових можливостей (механізму реалізації процедур укладання договорів концесії, впровадження якого передбачено Угодою про асоціацію та Стратегією реформування, а також державного модуля аналітики, що забезпечить підвищення якості державного управління), так і вдосконалення наявних (подальша електронізація тендерної документації та оскарження процедур публічних закупівель);

- підвищення ефективності інструментів контролю у сфері публічних закупівель.

---

¹ Ступінь локалізації виробництва – показник місцевої складової у питомій вазі вартості сировини, матеріалів, вузлів, агрегатів, деталей, складових частин і комплектуючих виробів, робіт, послуг та інших складових вітчизняного виробництва у собівартості товару, що є предметом закупівлі.

Слід також зазначити, що введення у 2022 році воєнного стану в Україні у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації суттєво вплинуло на функціонування системи публічних закупівель (Указ Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 "Про введення воєнного стану в Україні", затверджений Законом України від 24 лютого 2022 року № 2102-ІХ "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні").

2. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ТА ПОДАННЯ ЩОРІЧНОГО ЗВІТУ

Закон України "Про Рахункову палату" (пункт 6-1 частини першої статті 7) встановлює, що Рахункова палата здійснює попередній аналіз, до розгляду на засіданнях комітетів Верховної Ради України та на пленарних засіданнях Верховної Ради України, щорічного звіту, що містить аналіз функціонування системи публічних закупівель та узагальнену інформацію про результати здійснення контролю у сфері закупівель, протягом трьох місяців з дня його оприлюднення.

Закон України "Про публічні закупівлі" щодо питань формування та реалізації державної політики у сфері публічних закупівель, зокрема, встановлює:

- уповноваженим органом є центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері публічних закупівель (пункт 3б частини першої статті 1);

- уповноважений орган здійснює регулювання та реалізує державну політику у сфері закупівель у межах повноважень, визначених цим Законом (частина перша статті 7);

- основні функції уповноваженого органу (пункти 1-18 частини першої статті 9).

Кабінет Міністрів України у Положенні про Міністерство економіки України, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України 20 серпня 2014 року № 459 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 17 лютого 2021 року № 124), визначив **Мінекономіки** головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері публічних закупівель.

Відповідно до пункту 3 частини першої статті 9 Закону № 922 однією з основних функцій уповноваженого органу (Мінекономіки) є підготовка та подання не пізніше 1 квітня року, наступного за звітним бюджетним роком, до Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Рахункової палати щорічного звіту, що містить аналіз функціонування системи публічних закупівель (щодо кількісних і вартісних показників закупівель у розрізі процедур і предметів закупівель, рівня конкуренції, кількості скарг) та узагальнену інформацію про результати здійснення контролю у сфері закупівель. Щорічний звіт оприлюднюється уповноваженим органом на своєму офіційному вебсайті.

Законом України від 03 березня 2022 року № 2115-ІХ "Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни"² (зі змінами) у зв'язку з військовою агресією Російської

---

² Набрав чинності 07.03.2022.

Федерації проти України встановлено (підпункт 1 пункту 1), що фізичні особи, фізичні особи-підприємці, юридичні особи, крім тих, яких наділено бюджетними повноваженнями згідно із законодавством, подають облікові, фінансові, бухгалтерські, розрахункові, аудиторські звіти та будь-які інші документи, подання яких вимагається відповідно до норм чинного законодавства в документальній та/або в електронній формі, протягом трьох місяців після припинення чи скасування воєнного стану або стану війни за весь період неподання звітності чи обов'язку подати документи.

При цьому Мінекономіки підготовлено Звіт Мінекономіки за 2022 рік, що містить аналіз функціонування системи публічних закупівель (щодо кількісних і вартісних показників закупівель у розрізі процедур і предметів закупівель, рівня конкуренції, кількості скарг) та узагальнену інформацію про результати здійснення контролю у сфері закупівель, який надіслано до Верховної Ради України (лист від 31.03.2023 № 3311-02/14207-01), Кабінету Міністрів України (лист від 31.03.2023 № 3311-02/14209-01) та Рахункової палати (лист від 31.03.2023 № 3311-05/14208-33, вхідний № 475/05-1 від 03.04.2023).

Довідково. Щорічний звіт має таку назву: "Звіт, що містить аналіз функціонування системи публічних закупівель та узагальнену інформацію про результати здійснення контролю у сфері закупівель за 2022 рік".

У передмові до Звіту Мінекономіки за 2022 рік зазначається, що його підготовлено, зокрема, для надання необмеженому колу зацікавлених суб'єктів достовірної та об'єктивної інформації за звітний період щодо:

- основних напрямів формування та реалізації політики у сфері публічних закупівель;
- діяльності уповноваженого органу в рамках розроблення нормативно-правових актів та міжнародного співробітництва у сфері публічних закупівель;
- заходів професіоналізації у сфері публічних закупівель;
- аналітичних даних щодо функціонування системи публічних закупівель;
- контрольних заходів у публічних закупівлях та оскарження процедур закупівель.

Крім того, наголошується, що під час підготовки Звіту Мінекономіки за 2022 рік використовувалася інформація з центральної бази даних ЕСЗ: дані вебпорталу уповноваженого органу з питань закупівель у складі ЕСЗ prozorro.gov.ua, аналіз яких здійснювався за допомогою інструменту моніторингу публічних закупівель професійного модуля аналітики bipro.prozorro.org, та узагальнена інформація від органів, уповноважених на здійснення контролю у сфері закупівель.

Звіт Мінекономіки за 2022 рік, як і за 2021 рік, на офіційному вебсайті Міністерства станом на 13.06.2023 не оприлюднено.

Мінекономіки листом від 25.05.2023 № 3311-05/24199-03 поінформовано Рахункову палату про те, що згідно із Законом України "Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни" Звіт Мінекономіки за 2022 рік, як і за 2021 рік, буде оприлюднено на офіційному вебсайті Міністерства протягом трьох місяців після припинення чи скасування дії воєнного стану в Україні.

Таким чином, **Мінекономіки виконано частину вимог Закону України "Про публічні закупівлі"** (пункт 3 частини першої статті 9), зокрема щодо підготовки щорічного звіту та подання його Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України й Рахунковій палаті. При цьому Звіт Мінекономіки за 2022 рік станом на 13.06.2023 так і не оприлюднено.

3. СТАН РЕАГУВАННЯ НА РІШЕННЯ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ, ПРИЙНЯТІ ЗА ПІДСУМКАМИ АНАЛІЗУ ПОПЕРЕДНІХ ЩОРІЧНИХ ЗВІТІВ

Рішенням Рахункової палати від 10 листопада 2022 року № 23-7 затверджено Звіт про результати аналізу щорічного звіту Міністерства економіки України, що містить аналіз функціонування системи публічних закупівель (щодо кількісних і вартісних показників закупівель у розрізі процедур і предметів закупівель, рівня конкуренції, кількості скарг) та узагальнену інформацію про результати здійснення контролю у сфері закупівель.

На виконання цього рішення поінформовано Верховну Раду України (лист від 24.11.2022 № 03-1676), рішення надіслано Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (лист від 24.11.2022 № 03-1679), відомості у формі рішення – Кабінету Міністрів України (лист від 24.11.2022 № 03-1677).

Крім того, відповідно до статей 35 і 36 Закону України "Про Рахункову палату" рішення та Звіт надіслано Мінекономіки для розгляду і реагування (лист від 24.11.2022 № 03-1678).

Кабінет Міністрів України дав доручення від 09.12.2022 № 32758/1/1-22 Мінекономіки, АМКУ, Держаудитслужбі та Казначейству розглянути лист Рахункової палати від 24.11.2022 № 03-1677, вжити заходів реагування та про результати поінформувати Рахункову палату і Кабінет Міністрів України, у разі потреби подати пропозиції в установленому порядку.

Мінекономіки поінформувало Рахункову палату про розгляд рішення та вжиті заходи (лист від 02.12.2022 № 3321-04/77928-03).

Аналіз наявної інформації щодо вжиття Кабінетом Міністрів України та Мінекономіки заходів реагування на рішення Рахункової палати засвідчив:

➤ **виконано 4 рекомендації:**

- приведено у відповідність із Законом № 922 постанову Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2016 року № 166 "Про затвердження Порядку функціонування електронної системи закупівель та проведення авторизації електронних майданчиків" шляхом внесення до неї змін постановою Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2022 року № 1178;

- приведено у відповідність із новою редакцією Закону України "Про публічні закупівлі" положення наказу Мінекономіки від 13 квітня 2016 року № 680 "Про затвердження примірної тендерної документації" та затвердженої ним примірної тендерної документації для відкритих торгів та конкурентного діалогу шляхом видання наказу Мінекономіки від 03 квітня 2023 року № 1811 "Про затвердження Змін до Порядку визначення предмета закупівлі", який зареєстровано у Міністерстві юстиції України 06 червня 2023 року за № 943/39999 (станом на 16.06.2023

офіційно оприлюднено нормативно-правові акти);

- надано оцінку впровадження Плану заходів з виконання Угоди про асоціацію в частині публічних закупівель (Звіт Мінекономіки за 2022 рік, розділ "Підсумки", сторінка 43);

- надано оцінку впровадження Плану заходів щодо реалізації Стратегії реформування (Звіт Мінекономіки за 2022 рік, розділ "Підсумки", сторінка 44);

- **триває виконання 3 рекомендацій:**

- розроблення стратегії розвитку системи публічних закупівель, яка буде реалізовуватися після завершення впровадження Стратегії реформування;

- поширення в Україні інформації про особливості міжнародної практики здійснення закупівель;

- врахування (реалізація) пропозицій та звернень щодо розвитку сфери публічних закупівель та вдосконалення ЕСЗ;

- **не завершено та відкладено до скасування дії воєнного стану в Україні виконання 3 рекомендацій:**

- розроблення та затвердження методики комплексного економічного аналізу ефективності системи публічних закупівель;

- забезпечення визначення у Стратегічному плані діяльності Міністерства цілей державної політики безпосередньо для сфери публічних закупівель та відповідних завдань і заходів;

- оприлюднення на офіційному вебсайті Мінекономіки звіту, що містить аналіз функціонування системи публічних закупівель та узагальнену інформацію про результати здійснення контролю у сфері закупівель, за 2021 рік.

Таким чином, **Кабінетом Міністрів України та Мінекономіки вживалися заходи щодо виконання рекомендацій Рахункової палати, але їх реалізація, зокрема й у зв'язку з введенням в Україні воєнного стану, забезпечено лише частково. Як наслідок, через неврахування рекомендацій Рахункової палати, зокрема щодо необхідності доповнення Звіту Мінекономіки за 2022 рік низкою даних, здійснення об'єктивної комплексної оцінки результатів діяльності у звітному періоді у сфері публічних закупівель та функціонування системи публічних закупівель і надалі є ускладненим.**

4. АНАЛІЗ ЗВІТНИХ ДАНИХ ЩОДО ДІЯЛЬНОСТІ УПОВНОВАЖЕНОГО ОРГАНУ У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

4.1. Стратегічні цілі сфери публічних закупівель

У Звіті Мінекономіки за 2022 рік (розділ "Формування, реалізація та аналіз політики у сфері публічних закупівель", сторінка 3) визначено такі основні стратегічні цілі сфери публічних закупівель:

- 1) гармонізація законодавства України у сфері публічних закупівель з відповідними вимогами Директив ЄС та Угоди СОТ;

- 2) розвиток ЕСЗ з урахуванням вимог та стандартів ЄС, кращої міжнародної практики;

- 3) розвиток системи професійної підготовки спеціалістів з питань публічних закупівель та професіоналізація у сфері публічних закупівель;

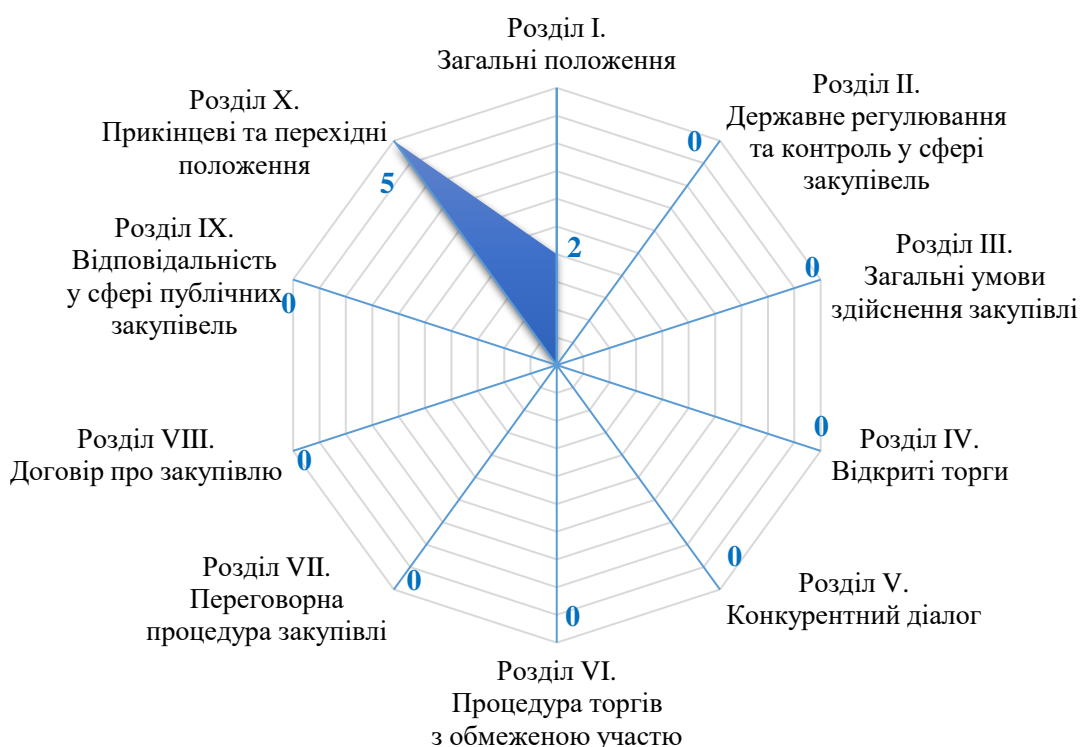
4) міжнародне співробітництво у сфері публічних закупівель та покращення іміджу України на міжнародній арені як держави із сучасною системою публічних закупівель.

Разом з тим зазначається, що у зв'язку із запровадженням в Україні з 24.02.2022 воєнного стану виникла необхідність у розробленні нових механізмів закупівель, які забезпечуватимуть їх здійснення в особливий період.

4.2. Формування та реалізація державної політики

Проведений Аналіз засвідчив: до Закону України "Про публічні закупівлі" у 2022 році вносилися зміни чотирма законами (закони № 2009, № 2229, № 2386 і № 2526). Структуру внесених до Закону № 922 змін відображає діаграма 1.

Діаграма 1. Структура змін, внесених у 2022 році до Закону України "Про публічні закупівлі"

Так, внесені у 2022 році зміни до Закону № 922 стосувалися розділу I "Загальні положення" та розділу X "Прикінцеві та перехідні положення":

➤ **Законом № 2009** (прийнятий 26.01.2022, набрав чинності 30.04.2022) доповнено розділ X "Прикінцеві та перехідні положення" Закону № 922 двома пунктами, якими встановлено особливий механізм здійснення закупівель робіт (у тому числі супровідних до робіт товарів та послуг), необхідних для забезпечення будівництва Дністровської гідроакумуючої електростанції (пункт 3⁵) та для ремонту, модернізації, реконструкції компресорних станцій, які забезпечують транспортування газу (пункт 3⁶);

➤ **Законом № 2229** (прийнятий 21.04.2022, набрав чинності 07.05.2022) внесено зміни до пункту 3 розділу X "Прикінцеві та перехідні положення" Закону № 922, у результаті яких відтерміновано до 1 квітня 2023 року дію норми пункту 19 частини п'ятої статті 3 Закону № 922, якою, зокрема, визначено, що дія цього Закону не поширюється на випадки, якщо предметом закупівлі

є товари і послуги, що підлягають закупівлі відповідно до угод щодо закупівлі, що укладаються центральним органом виконавчої влади України, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, із спеціалізованими організаціями, які здійснюють закупівлі.

Довідково. Міністерство охорони здоров'я України з 2015 року здійснює закупівлі лікарських засобів та медичних виробів із залученням спеціалізованих організацій, що здійснюють закупівлі (Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН), Краун Ейджентс Лімітед, Представництво Дитячого фонду ООН в Україні (ЮНІСЕФ)).

Такі міжнародні закупівельні організації мають багаторічний досвід реалізації проєктів із здійснення закупівель товарів та послуг від імені окремих держав або організацій, крім того, їх діяльність суворо регламентується з точки зору системи контролю, закупівельних процесів і процедур.

Метою прийняття Закону № 2229, згідно з пояснювальною запискою від 13.12.2021³³ до відповідного законопроекту, є продовження набуття досвіду забезпечення пацієнтів України життєво необхідними ефективними, безпечними та якісними лікарськими засобами та медичними виробами за кошти державного бюджету із залученням міжнародних спеціалізованих організацій, що здійснюють закупівлі.

➤ **Законом № 2386** (прийнятий 09.07.2022, набрав чинності 19.07.2022) внесено зміни до Закону № 922 та **викладено в новій редакції пункт 11 частини п'ятої статті 3, у результаті чого дія Закону № 922 не поширюється на випадки, якщо предметом закупівлі є послуги, необхідні для здійснення управління державним боргом та гарантованим державою боргом, залучення запозичень під державні гарантії, обслуговування і погашення запозичень, залучених під державні гарантії, здійснення правочинів з борговими зобов'язаннями, що виникли за запозиченнями, залученими під державні гарантії, а також розміщення державних деривативів, здійснення виплат за державними деривативами та/або здійснення правочинів з державними деривативами;**

➤ **Законом № 2526** (прийнятий 16.08.2022, набрав чинності 10.09.2022):
- **внесено зміни до частини дев'ятої статті 3 Закону № 922, якими виключено вимогу, що передбачала встановлення окремим законом особливостей здійснення закупівель для гарантованого забезпечення потреб оборони у період введення воєнного стану.**

Водночас Законом № 2526 внесено зміни до Закону України від 17 липня 2020 року № 808-ІХ "Про оборонні закупівлі" (далі – **Закон № 808**), згідно з якими розділ IV викладено у новій редакції, при цьому встановлено, що **особливості здійснення оборонних закупівель на період дії правового режиму воєнного стану визначаються Кабінетом Міністрів України із забезпеченням захищеності державних замовників від воєнних загроз.**

Довідково. Законом № 808 (із змінами) визначено загальні правові засади планування, порядок формування обсягів та особливостей здійснення закупівель товарів, робіт і послуг

³³ Офіційний вебсайт Верховної Ради України / проєкт закону про внесення змін до пункту 3 розділу Х "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про публічні закупівлі" щодо закупівлі лікарських засобів, медичних виробів та допоміжних засобів до них особою, уповноваженою на здійснення закупівель у сфері охорони здоров'я, та із залученням спеціалізованих організацій, які здійснюють закупівлі / Порівняльна таблиця (13.12.2021) – доступ: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/CardByRn?regNum=6416&conv=9>.

оборонного призначення для забезпечення потреб сектору безпеки і оборони, інших товарів, робіт і послуг для гарантованого забезпечення потреб безпеки і оборони, а також порядок здійснення державного і демократичного цивільного контролю у сфері оборонних закупівель;

- розділ X "Прикінцеві та перехідні положення" Закону № 922 доповнено двома пунктами:

пунктом 3⁷: на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування особливості здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом № 922, визначаються Кабінетом Міністрів України із забезпеченням захищеності таких замовників від воєнних загроз;

пунктом 3⁸: на період дії правового режиму воєнного стану в Україні в разі здійснення замовником закупівлі без використання електронної системи закупівель, за умови що вартість закупівлі дорівнює або перевищує 50 тис. грн, замовник оприлюднює в електронній системі закупівель звіт про договір про закупівлю, укладений без використання електронної системи закупівель, не пізніше ніж через 10 робочих днів з дня укладення такого договору. Замовники можуть не публікувати інформацію про своє місцезнаходження та/або місцезнаходження постачальників (виконавців робіт та надавачів послуг), та/або місце поставки товарів, виконання робіт чи надання послуг, якщо поширення такої інформації несе ризики для безпеки замовника та/або постачальників (виконавців робіт та надавачів послуг).

Отже, визначені Законом № 922 ключові засади здійснення публічних закупівель у 2022 році залишалися незмінними, при цьому внесеними до Закону № 922 змінами та доповненнями дещо розширено перелік товарів, робіт і послуг, щодо яких застосовано особливий механізм здійснення закупівель, а також уповноважено Кабінет Міністрів України на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування визначити особливості здійснення закупівель для передбачених Законом № 922 замовників.

Окремо слід зазначити, що аналіз стану розроблення та затвердження уповноваженим органом нормативно-правових актів, перелік яких визначений пунктом 11 частини першої статті 9 Закону № 922, засвідчив необхідність удосконалення Порядку визначення предмета закупівлі, затвердженого наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 15 квітня 2020 року № 708⁴ (далі – Порядок № 708).

Так, пунктом 4 розділу I Порядку № 708 встановлено: визначення предмета закупівлі робіт здійснюється замовником згідно з пунктом 27 частини першої статті 1 Закону № 922 за об'єктами будівництва та з урахуванням ДСТУ Б Д.1.1-1:2013 "Правила визначення вартості будівництва", затвердженого наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 05 липня 2013 року № 293, а також галузевих будівельних норм ГБН Г.1-218-182:2011 "Ремонт автомобільних доріг загального користування. Види ремонтів та перелік робіт", затверджених наказом Державної

---

⁴ Зареєстрований у Міністерстві юстиції України 09 червня 2020 року № 500/34783.

служби автомобільних доріг України від 23 серпня 2011 року № 301.

Водночас наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 01 листопада 2021 року № 281 "Про затвердження кошторисних норм України у будівництві" (далі – **Наказ № 281**) **визнано такими, що втратили чинність, державні стандарти України, зокрема ДСТУ Б Д.1.1-1:2013 "Правила визначення вартості будівництва"**, затверджений наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 05 липня 2013 року № 293 (далі – ДСТУ), а також **затверджено кошторисні норми України у будівництві "Настанова з визначення вартості будівництва" і "Настанова з визначення вартості проектних, науково-проектних, вишукувальних робіт та експертизи проектної документації на будівництво", що набрали чинності з 08.11.2021.** Відповідно до пункту 1.2 розділу I "Загальні положення" кошторисних норм України у будівництві "Настанова з визначення вартості будівництва" об'єкт будівництва – будинки, будівлі, споруди будь-якого призначення, їх комплекси та частини, лінійні об'єкти інженерно-транспортної інфраструктури.

При цьому відповідні зміни до Порядку № 708 не внесені.

У Звіті Мінекономіки за 2022 рік (розділ "Формування, реалізація та аналіз політики у сфері публічних закупівель", сторінки 3-10) діяльність щодо досягнення цілей, пов'язаних із розробленням нових механізмів закупівель, які забезпечуватимуть їх здійснення в особливий період, висвітлено в інформації про:

1) прийняття постанови Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 року № 169 "Деякі питання здійснення оборонних та публічних закупівель товарів, робіт і послуг в умовах воєнного стану" (далі – Постанова № 169) та змін до неї, у тому числі щодо її назви⁵.

У Звіті Мінекономіки за 2022 рік зазначається, що прийняття Кабінетом Міністрів України Постанови № 169 зумовлено необхідністю нагального та невідкладного забезпечення потреб замовників, зокрема пов'язаних із забезпеченням їх функціонування та життєдіяльності, захистом життя та здоров'я людей під час дії правового режиму воєнного стану. При цьому з метою належного реагування на поточні виклики до Постанови № 169 неодноразово вносились зміни.

Постановою № 169 визначений особливий порядок здійснення закупівель в умовах дії правового режиму воєнного стану, який стосувався:

- оборонних закупівель (правові засади визначено Законом № 808);
- публічних закупівель (правові засади визначено Законом № 922).

У Звіті Мінекономіки за 2022 рік акцентовано увагу на тому, що Постановою № 169 передбачалися такі особливості зазначених закупівель:

- оборонні та публічні закупівлі товарів, робіт і послуг здійснюються без застосування процедур закупівель та спрощених закупівель, визначених Законом № 922 і Законом № 808, а також без використання ЕСЗ;

⁵ Постановою Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2022 року № 1178 "Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України "Про публічні закупівлі", на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та упродовж 90 днів з дня його припинення або скасування" (набрала чинності 19.10.2022) у назві Постанови № 169 слова "та публічних" виключено.

- **замовники повинні** відповідно до Закону № 922 **дотримуватися принципів** здійснення публічних **закупівель**, а державні замовники у сфері оборони відповідно до Закону № 808 – таких принципів здійснення оборонних закупівель, як своєчасність і відповідність прийнятим рішенням щодо захисту національних інтересів України, забезпечення потреб безпеки і оборони, ефективність і результативність використання коштів;

- для замовника/державного замовника у сфері оборони **за результатами закупівель передбачалася можливість оприлюднити:**

- звіт про договір про закупівлю, укладений без використання ЕСЗ;
- договір про закупівлю та всі додатки до нього після припинення чи скасування дії воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях.

До договорів, які містять інформацію з обмеженим доступом, вимога щодо оприлюднення не застосовувалася.

Водночас у Звіті Мінекономіки за 2022 рік наголошено на тому, що прийняття Постанови № 169 дало змогу замовникам швидко реагувати на виклики та оперативно забезпечувати невідкладні потреби в умовах воєнного стану.

Аналіз засвідчив, що до Постанови № 169, яка була чинною менше ніж 9 місяців (з 28.02.2022 по 15.11.2022⁶), вносилися зміни 10 разів, а саме постановами Кабінету Міністрів України:

- від 02 березня 2022 року № 176 "Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 р. № 169";

- від 04 квітня 2022 року № 195 "Про внесення змін до пункту 1 постанови Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 р. № 169";

- від 05 березня 2022 року № 201 "Про внесення змін до пункту 1 постанови Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 р. № 169";

- від 16 березня 2022 року № 290 "Про внесення змін до пункту 1 постанови Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 р. № 169";

- від 20 березня 2022 року № 335 "Деякі питання здійснення оплати товарів, робіт і послуг для забезпечення потреб сектору безпеки і оборони в умовах воєнного стану";

- від 12 квітня 2022 року № 437 "Про внесення змін до пункту 1 постанови Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 р. № 169";

- від 24 червня 2022 року № 723 "Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 14 вересня 2020 р. № 822 і від 28 лютого 2022 р. № 169" (далі – **Постанова № 723**).

З метою відновлення конкуренції та доступу бізнесу до публічних закупівель прийнято Постанову № 723, **якою запроваджено обов'язковість використання ЕСЗ шляхом застосування порядку проведення спрощених закупівель, визначеного Законом № 922, та/або електронного каталогу для закупівель, вартість яких дорівнює або перевищує 50 тис. грн, а також передбачено**

---

⁶ **15.11.2022** набрала чинності постанова Кабінет Міністрів України від 11 листопада 2022 року № 1275 "Про затвердження особливостей здійснення оборонних закупівель на період дії правового режиму воєнного стану", згідно з якою **Постанова № 169 втратила чинність.**

широкий перелік випадків, у яких закупівлі можуть здійснюватися без застосування ЕСЗ. Крім того, низка замовників з регіонів, віддалених від воєнних дій та регулярних загроз, на свій розсуд практикувала проведення відкритих торгів у звичайному режимі згідно із Законом № 922.

Отже, зміни впроваджували інструменти для повернення закупівель в ЕСЗ з метою надання доступу до ринку державних контрактів із гнучкими механізмами для замовників, що давало можливість ефективно забезпечувати потреби в умовах воєнного стану. Водночас процедура проведення спрощених закупівель не передбачала можливості оскарження дій або бездіяльності замовника до Антимонопольного комітету України чи іншого дієвого способу захисту інтересів учасників, у зв'язку з чим проводилася робота з повернення публічних закупівель;

- від 07 липня 2022 року № 777 "Про внесення зміни до пункту 1 постанови Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 р. № 169";

- від 02 серпня 2022 року № 874 "Про внесення змін до пункту 1 постанови Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 р. № 169";

- **від 12 жовтня 2022 року № 1178** "Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України "Про публічні закупівлі", на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування" (далі – **Постанова № 1178**);

2) прийняття Постанови № 1178, якою затверджено Особливості здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України "Про публічні закупівлі", на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування (далі – Особливості № 1178), що визначають порядок та умови здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом № 922, і забезпечують захищеність таких замовників від воєнних загроз.

Встановлено: до Постанови № 1178 у 2022 році вносилися зміни 6 разів, що свідчить про стрімку динаміку коригування порядку та умов здійснення публічних закупівель у звітному періоді;

3) створення платформи Prozorro+

У Звіті Мінекономіки за 2022 рік зазначається, що для забезпечення нагальних потреб держави та відновлення українського бізнесу в часи війни створено платформу⁷ Prozorro+.

Ця платформа працювала за принципом маркетплейсу (інтернет-магазину), де зустрічалися органи влади (замовники), підприємці (постачальники) та міжнародні донорські організації. **За допомогою Prozorro+ замовники могли знаходити постачальників найбільш необхідних товарів у період воєнного стану та в разі необхідності отримати донорське фінансування на закупівлю, а постачальники отримували додатковий ринок збуту власної продукції.**

Основні переваги платформи Prozorro+ для підприємців, виробників і постачальників:

- простота закупівлі через Prozorro+, проведення закупівель без тендерної

⁷ Доступ: <https://prozorro.gov.ua/page/plus>.

документації, у тому числі технічних вимог до предмета закупівлі;

- швидкість закупівлі;
- чіткий перелік необхідних товарів, на продаж яких можна переорієнтувати свій бізнес;

- можливість укладання договорів безпосередньо із замовником;
- можливість отримання консультації у спеціалістів команди Prozorro+.

За результатами закупівель, що здійснювалися за допомогою Prozorro+, згідно з вимогами Постанови № 169 в ЕСЗ оприлюднювався звіт про договір про закупівлю.

Платформа Prozorro+ використовувалась як маркетплейс короткий час – до запровадження Кабінетом Міністрів України обов'язкового застосування електронного каталогу або спрощеної закупівлі під час здійснення публічних закупівель (орієнтовно березень-червень 2022 року).

Отже, звітні дані про формування та реалізацію державної політики у сфері публічних закупівель відображають стрімку динаміку коригування порядку та умов здійснення публічних закупівель у 2022 році, що зумовлено військовою агресією Російської Федерації проти України. Ці коригування здійснювалися шляхом прийняття Кабінетом Міністрів України нормативно-правових актів, стосувалися ключових принципів здійснення публічних закупівель і були масштабними й всеохоплюючими, однак, оскільки коригування мають обмежений термін дії, сформована Законом № 922 модель публічних закупівель фактично залишається незмінною.

4.3. Міжнародне співробітництво

У Звіті Мінекономіки за 2022 рік (розділ "Міжнародне співробітництво у сфері закупівель", сторінки 10-13) діяльність щодо досягнення цілей, пов'язаних із міжнародним співробітництвом у сфері публічних закупівель і покращенням іміджу України на міжнародній арені як держави із сучасною системою публічних закупівель, висвітлена в інформації:

1) Про участь у Комітеті СОТ з державних закупівель.

СОТ створена у січні 1995 року після підписання 15.04.1994 у м. Марракеш (Марокко) Угоди СОТ та стала правонаступницею Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ) – організації, яка проіснувала з 1947 по 1994 рік і нараховувала 128 членів (у рамках ГАТТ проведено вісім раундів багатосторонніх переговорів, спрямованих на лібералізацію торгівлі, скасування тарифних обмежень та зниження митних зборів).

Протокол про вступ України до Світової організації торгівлі (підписаний у м. Женеві 5 лютого 2008 року) ратифіковано Законом України від 10 квітня 2008 року № 250-VI⁸.

Довідково. Членами СОТ є 164 країни та окремі митні території, на яких припадає 98 відс. світової торгівлі. Ще 22 країни ведуть переговори щодо вступу до СОТ та на сьогодні мають статус спостерігача.

⁸ Закон України від 10 квітня 2008 року № 250-VI "Про ратифікацію Протоколу про вступ України до Світової організації торгівлі", який набрав чинності 28.04.2008.

Угода СОТ (Марракеська угода) є основним рамковим документом СОТ, який визначає механізм функціонування цієї організації та містить як невід'ємну складову систему угод, викладених в додатках.

Довідково. Вищим керівним органом СОТ є Конференція міністрів, яка скликається принаймні раз на два роки за участі міністрів торгівлі або закордонних справ членів СОТ. Поточне управління діяльністю організації та моніторинг виконання угод і рішень Конференції міністрів здійснює Генеральна Рада, яка засідає в штаб-квартирі в Женеві за участі представників всіх членів СОТ. Генеральна Рада також координує діяльність двох спеціальних органів: Органу з питань огляду торговельної політики та Органу з питань вирішення спорів. Під загальним керівництвом Генеральної ради функціонують ради з ключових сфер торгівлі (Рада з питань торгівлі товарами, Рада з питань торгівлі послугами та Рада з питань торговельних аспектів прав інтелектуальної власності), а також комітети, робочі й переговорні групи, комісії для розгляду окремих аспектів міжнародної торгівлі.

Додаток 4 Угоди СОТ містить торговельні угоди з обмеженим колом учасників (тобто необов'язкові для участі всіх членів СОТ багатосторонні торговельні угоди), зокрема Угоду про державні закупівлі⁹, укладену 15.04.1994 у м. Марракеші (далі – **Угода про державні закупівлі), зі змінами, внесеними Протоколом про внесення змін до Угоди про державні закупівлі, вчиненим 30.03.2012 у м. Женеві (далі – **доповнення 1 до Угоди про державні закупівлі**).**

Угода про державні закупівлі регулює здійснення закупівель товарів та послуг державними органами сторін цієї Угоди на основі принципів відкритості, прозорості та недискримінації.

Приєднання України до Угоди про державні закупівлі в рамках СОТ відбулося відповідно до Закону України від 16 березня 2016 року № 1029-VIII¹⁰, який набрав чинності 07.04.2016.

Згідно з інформацією офіційного вебсайту Мінекономіки¹¹, після приєднання до Угоди про державні закупівлі українські учасники отримали право брати участь у державних закупівлях сорока п'яти країн - учасниць цієї Угоди. Наразі це вже 48 країн, серед яких Сполучені Штати Америки, Японія, країни ЄС, Південна Корея, Австралія, Нова Зеландія та інші. **Загальний обсяг ринку державних закупівель, охоплений цією Угодою, оцінюється в 1,7 трлн дол. США щороку.**

Мінекономіки також відзначає, що приєднання до Угоди про державні закупівлі – найпростіший шлях для експорту вітчизняних товарів, і все, що для цього потрібно, – знайти цікавий для участі тендер в певній країні, оформити належним чином та подати документи, взяти участь у тендері та виграти його.

Угода про державні закупівлі передбачає функціонування Комітету СОТ з державних закупівель (далі – **Комітет СОТ з державних закупівель**), до складу

⁹ Приєднання відбулося відповідно до Закону України від 16 березня 2016 року № 1029-VIII "Про приєднання України до Угоди про державні закупівлі".

¹⁰ Закон України від 16 березня 2016 року № 1029-VIII "Про приєднання України до Угоди про державні закупівлі".

¹¹ Офіційний вебсайт Мінекономіки / Головна / Публічні закупівлі / Міжнародна діяльність / Міжнародна діяльність у сфері публічних закупівель – доступ: <https://www.me.gov.ua/Documents/MoreDetails?lang=uk-UA&id=274b77ed-ad89-446f-83f5-7686f44827bd&title=UgodaSotProDerzhavniZakupivli-wtoGra->.

якого входять представники кожної зі сторін цієї Угоди. Комітет обирає голову і, за необхідності, але не рідше ніж один раз на рік, проводить засідання з метою надання сторонам Угоди можливості проводити консультації з будь-яких питань, пов'язаних з дією Угоди, або сприяння виконанню її завдань, а також виконує інші обов'язки, покладені на нього.

При цьому Комітетом СОТ з державних закупівель для виконання покладених на нього функцій створюються робочі групи та інші допоміжні органи.

У межах роботи в Комітеті СОТ з державних закупівель у лютому 2019 року Україну визначено головуючою **Робочої програми зі збору та звітності статистичних даних**, яка спрямована на формування пропозицій щодо уніфікації форми подання щорічної статистичної звітності країнами - членами Угоди про державні закупівлі.

Відповідно до Звіту Мінекономіки за 2022 рік у межах участі в Комітеті СОТ з державних закупівель:

- у 2022 році Мінекономіки забезпечувалася міжсесійна робота;
- 20.06.2022 отримано офіційний лист від Секретаріату Комітету СОТ з державних закупівель, який містить спільну заяву 15 сторін¹² Угоди СОТ про те, що вони не будуть брати участі у будь-якій роботі, пов'язаній з приєднанням Російської Федерації до Угоди СОТ (Мінекономіки надсилався до Міністерства закордонних справ України (далі – МЗС) лист від 07.04.2022 № 3303-04/13237-03 з проханням передати до Комітету СОТ з державних закупівель лист-звернення щодо обмеження російського та білоруського бізнесу в операціях з державних закупівель);
- у межах зобов'язань за Угодою про державні закупівлі Мінекономіки надсилався до МЗС листи з проханням передати до Секретаріату Комітету СОТ з державних закупівель інформацію щодо:
  - змін законодавства України у сфері публічних закупівель, зокрема про прийняття постанови № 169 і № 861¹³;
  - статистичних даних за 2021 рік (надаються на виконання статті XVI:4 доповнення 1 до Угоди про державні закупівлі);

Довідково. Доповненням 1 до Угоди про державні закупівлі (стаття XVI:4) передбачено, що "кожна Сторона збирає і надає Комітету статистичні дані про свої контракти, охоплені цією Угодою. Кожний звіт охоплює однорічний період та подається протягом двох років після закінчення звітного періоду і містить:

- (а) для замовників, вказаних у Додатку 1 "Центральні урядові органи":*
- кількість та сукупну вартість для кожного з них усіх охоплених цією Угодою контрактів;
  - кількість і сукупну вартість усіх охоплених цією Угодою контрактів, які були укладені кожним замовником, розподілені за категоріями товарів і послуг згідно з єдиною міжнародно

¹² Австралія, Канада, Європейський Союз (від імені всіх 27 країн ЄС), Ісландія, Японія, Республіка Корея, Республіка Молдова, Чорногорія, Нідерланди щодо Аруби, Нова Зеландія, Норвегія, Великобританія, Сполучені Штати Америки, Україна та окрема митна територія Тайвань, Пенху, Кінгмен і Мацу.

¹³ Постанова Кабінету Міністрів України від 02 серпня 2022 року № 861 "Про затвердження порядків підтвердження ступеня локалізації виробництва товарів та проведення моніторингу дотримання вимог щодо ступеня локалізації виробництва предметів закупівлі, внесених до переліку товарів, що є предметом закупівлі, з підтвердженням ступенем локалізації виробництва".

визнаною системою класифікації;

- кількість і сукупну вартість усіх охоплених цією Угодою контрактів, які були укладені кожним замовником із застосуванням обмеженого тендера;

(b) для замовників, що вказані у Додатку 2 "Інші органи влади" і Додатку 3 "Інші установи, підприємства чи організації" – кількість і сукупну вартість охоплених цією Угодою контрактів, які були укладені всіма замовниками, розподілені по додатках;

(c) оціночні дані, передбачені підпунктами (a) і (b), з поясненням методології, використаної для розробки оцінок, якщо представити точні дані немає можливості.";

- включення ТОВ "Оператор ГРС України" у додаток 3 доповнення 1 Угоди про державні закупівлі.

Отже, інформація Звіту Мінекономіки за 2022 рік про участь у Комітеті СОТ з державних закупівель свідчить про певні успіхи Мінекономіки, яких досягнуто у 2022 році, у напрямі подальшого забезпечення підтримки активної участі у цій міжнародній структурі, покращення іміджу України на міжнародній арені та виконання зобов'язань України за Угодою про державні закупівлі, зокрема у частині надання статистичних даних і звітності. При цьому, як і в попередніх щорічних звітах Мінекономіки, поза увагою залишилися показники, що відображають масштаби участі українського бізнесу в міжнародних закупівлях, зокрема участі в тендерах інших країн.

2) Про участь у заповненні опитувальника Європейської Комісії для формування висновку про надання Україні статусу кандидата на членство в ЄС (далі – Опитувальник ЄС).

Згідно із Звітом Мінекономіки за 2022 рік Міністерством здійснювалась постійна комунікація та ефективна співпраця з Урядовим офісом координації європейської та євроатлантичної інтеграції¹⁴ щодо надання якісних та вчасних відповідей, а також пояснень для європейських експертів у частині публічних закупівель під час формування матеріалів для заповнення частин I та II Опитувальника ЄС.

Мінекономіки також зазначається, що за його інформаційної підтримки експертами Проекту ЄС проведено комплексний порівняльний аналіз національного законодавства про публічні закупівлі, оборонні закупівлі та концесії з відповідним правом ЄС.

Отже, звітні відомості про участь Мінекономіки в підготовці матеріалів для Європейської Комісії, на підставі яких формувався висновок щодо надання Україні статусу кандидата на членство в ЄС, свідчать про активну діяльність Міністерства у 2022 році у цьому напрямі, зокрема з питань проведення порівняльного аналізу національного законодавства про публічні, оборонні закупівлі та концесії і відповідного законодавства ЄС.

3) Про організацію та проведення регулярних координаційних зустрічей з міжнародними партнерами та донорами.

У Звіті Мінекономіки за 2022 рік зазначається, що Міністерство на регулярній основі продовжує проведення онлайн-зустрічей з міжнародними партнерами та донорами, серед яких представники Світового банку, Європейського банку

¹⁴ Положення про Урядовий офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 04 жовтня 2017 року № 759.

реконструкції та розвитку, Європейського інвестиційного банку та ряду міжнародних організацій, інституцій та проєктів¹⁵.

Мінекономіки відзначає, що головно метою цих зустрічей є регулярні комунікації, обговорення планів, питань щодо публічних закупівель, очікувань партнерів, можливої допомоги, отримання зворотного зв'язку та встановлення регулярного діалогу, сформованого на довірі.

Крім того, у 2022 році підтримка надавалась міжнародними партнерами через Проєкт ЄС і проєкт міжнародної технічної допомоги "Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах (TAPAS)" (далі – Проєкт TAPAS), зокрема:

- надано важливу операційну підтримку ДП "Прозорро" та ДУ "Професійні закупівлі"¹⁶ для збереження їх безперебійного функціонування як у технічному, так і процесинговому аспекті;

- підготовлено Практичні коментарі до законодавства про закупівлі, Посібник із державних контрактів і Комплексний аналіз та узагальнення судової практики з публічних закупівель України та ЄС;

- розроблено Програму для нового комплексного онлайн-курсу з публічних закупівель та проведено низку навчальних заходів.

Отже, у Звіті Мінекономіки за 2022 рік надано інформацію про співпрацю Міністерства у 2022 році з міжнародними партнерами та донорами з питань публічних закупівель, що передбачала проведення регулярних координаційних зустрічей та підтримку постійної комунікації з впливовими міжнародними фінансовими інституціями, організаціями та проєктами.

4) Про реалізацію функції Мінекономіки щодо узагальнення та поширення світового досвіду з питань публічних закупівель.

Згідно із Звітом Мінекономіки за 2022 рік завдяки співпраці з МЗС отримано та опубліковано¹⁷ на офіційному вебсайті Міністерства довідкову інформацію щодо правил участі у тендерах 14 країн: Алжирської Народної Демократичної Республіки, Анголи, Буркіна-Фасо, Демократичної Республіки Тимор-Лешті, Королівства Швеція, Лівії, Мавританії, Малайзії, Республіки Гана, Республіки Малі, Республіки Філіппіни, Республіки Чад, Туніської Республіки, Чорногорії.

¹⁵ EU Delegation to Ukraine та Проєкту ЄС – Представництво ЄС в Україні та Проєкту ЄС, USAID – Агентство США з міжнародного розвитку, TAPAS Project – проєкт "Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах", FCDO – Міністерство закордонних справ, у справах Співдружності та розвитку Великої Британії, GIZ – Німецьке товариство міжнародного співробітництва, United Nations Development Programme – Програма розвитку ООН, EUACI Project – Антикорупційна ініціатива ЄС, HOVERLA Project – проєкт Агентства США з міжнародного розвитку в Україні, OECD – Організація економічного співробітництва та розвитку, SIGMA – Програма підтримки вдосконалення врядування та менеджменту, Partnership Fund for Resilient Ukraine – фонд "Партнерство за сильну Україну", International Institute for Sustainable Development – Міжнародний інститут сталого розвитку.

¹⁶ ДУ "Професійні закупівлі" – перша централізована закупівельна організація в Україні, основною діяльністю якої є проведення закупівель в інтересах інших замовників (зокрема, органів державної влади, в інтересах яких проведення тендерів та закупівель за рамковими угодами через централізовану закупівельну організацію є обов'язковим), а також адміністрування електронного каталогу Prozorro Market у частині товарів широкого вжитку.

¹⁷ Офіційний вебсайт Мінекономіки / Головна / Публічні закупівлі / Міжнародна діяльність / Довідкова інформація щодо участі у тендерах інших країн – посилання: <https://bit.ly/3lRgZrM>.

Аналіз засвідчив: за вказаною у Звіті Мінекономіки за 2022 рік електронною адресою станом на 13.06.2023 інформацію про правила участі у тендерах надано щодо 18 країн (крім зазначених, Республіка Болгарія, Республіка Молдова, Республіка Хорватія, Румунія).

Отже, **Звіт Мінекономіки за 2022 рік акцентує увагу на оприлюдненні у 2022 році Міністерством як уповноваженим органом на своєму офіційному вебпорталі відомостей щодо правил участі у тендерах 14 країн, які є актуальними та доречними, оскільки український бізнес може безперешкодно використовувати цю інформацію.**

При цьому слід зазначити, що звітні дані неповною мірою відображають результати діяльності Мінекономіки щодо сприяння виходу українського бізнесу на міжнародні ринки. Так, у Звіті Мінекономіки за 2022 рік наводяться дані про оприлюднення довідкової інформації, яка роз'яснює українським підприємцям правила проведення тендерів у 14 країнах світу, а на вебпорталі Мінекономіки оприлюднена інформація щодо 18 країн, водночас Угода про державні закупівлі охоплює 48 країн, а Угода Світової організації торгівлі – 164.

У Звіті Мінекономіки за 2022 рік **враховано рекомендації Рахункової палати** та надано інформацію про стан виконання Угоди про асоціацію в частині публічних закупівель та Стратегії реформування у сфері публічних закупівель, що надзвичайно актуально у зв'язку з очікуваним завершенням запланованих заходів у звітному періоді.

Так, **згідно із Звітом Мінекономіки за 2022 рік** (розділ "Підсумки", сторінки 43–44) з метою формалізації виконання зобов'язань, передбачених главою 8 "Державні закупівлі" розділу IV "Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею" Угоди про асоціацію, Міністерством упродовж 2022 року здійснювалась постійна робота з ЄС.

Результатом цієї роботи стало отримання позитивної оцінки ЄС щодо виконання Україною I та II етапів, передбачених Додатком XXI-B та Додатком XXI-C до глави 8 "Державні закупівлі" Угоди про асоціацію, під час засідання сьомого Комітету асоціації Україна – ЄС у торговельному складі, яке відбулося 25-26 жовтня 2022 року.

Мінекономіки наголошено, що отримання позитивної оцінки ЄС щодо виконання Україною I та II етапів, передбачених Додатком XXI-B та Додатком XXI-C до глави 8 "Державні закупівлі" Угоди про асоціацію, є важливим досягненням у сфері публічних закупівель на шляху до Євроінтеграції.

У Звіті Мінекономіки за 2022 рік (розділ "Підсумки", сторінка 44) зазначається, що інформацію про стан виконання Угоди про асоціацію в частині публічних закупівель надано на Євроінтеграційному порталі у розділі "Пульс Угоди (моніторинг реалізації плану заходів з виконання Угоди)"¹⁸.

---

¹⁸ "Пульс Угоди (моніторинг реалізації плану заходів з виконання Угоди)" – онлайн-система моніторингу реалізації заходів щодо виконання Угоди про асоціацію, яка графічно візуалізує як поточний прогрес виконання заходів у межах кожного року, так і загальний прогрес виконання, починаючи з тимчасового застосування окремих положень Угоди у 2014 році і до 2024 року. Посилання: <https://pulse.kmu.gov.ua/ua/streams/public-procurement>.

При цьому показники виконання Угоди про асоціацію в частині публічних закупівель на Євроінтеграційному порталі також відображають відповідні заходи, зазначені у Плані заходів щодо реалізації Стратегії реформування.

Мінекономіки зазначає: відповідно до даних цього вебсайту, **Угоду про асоціацію в частині публічних закупівель за період з 01.11.2014 по 31.10.2024 виконано на 88 відсотків.**

Не виконано положень щодо визначення порядку проведення творчих конкурсів з проєктування, інноваційного партнерства, динамічної системи закупівель та пов'язаних з нею правил щодо періоду неукладення договору, а також забезпечення укладення та оплати договорів в електронному вигляді.

Враховуючи зазначене, Мінекономіки працює над розробленням законопроекту щодо внесення змін до Закону № 922, яким передбачатиметься завершення гармонізації законодавства про закупівлі з директивами ЄС на виконання взятих Україною зобов'язань і вдосконалення механізмів та інструментів закупівель, у тому числі для періоду відновлення України.

Отже, у звітному періоді найбільш вагомим досягненням у сфері публічних закупівель на шляху до євроінтеграції є позитивна оцінка ЄС виконання Україною Угоди про асоціацію у відповідній частині, реалізація якої за період з 01.11.2014 по 31.10.2024 становить 88 відсотків.

Окремо слід зазначити, що врахування рекомендації Рахункової палати щодо включення до Звіту Мінекономіки за 2022 рік даних про стан виконання Угоди про асоціацію в частині публічних закупівель та Стратегії реформування забезпечило об'єктивну оцінку фактичного прогресу у сфері публічних закупівель на шляху до євроінтеграції, а також висвітлення суті завдань, виконання яких очікується у найближчому майбутньому, що загалом додало актуальності та значущості звітним відомостям.

Таким чином, звітні відомості відображають заходи та досягнення Мінекономіки у 2022 році щодо міжнародного співробітництва у сфері публічних закупівель як напряму діяльності, що сприяє покращенню іміджу України на міжнародній арені як держави із сучасною системою публічних закупівель. При цьому у Звіті Мінекономіки за 2022 рік недостатньо висвітлено результати діяльності Міністерства щодо сприяння виходу на міжнародні ринки українського бізнесу, що є важливим аспектом міжнародного співробітництва.

4.4. Методологічне забезпечення

У Звіті Мінекономіки за 2022 рік (розділ "Професіоналізація, методологія, консультації та наповнення узагальненими відповідями інформаційного ресурсу з питань закупівель", сторінки 15-16) діяльність щодо методологічного забезпечення здійснення публічних закупівель розглядається у межах досягнення цілей, пов'язаних із розвитком системи професійної підготовки спеціалістів з питань публічних закупівель та професіоналізації у сфері публічних закупівель.

Згідно зі Звітом Мінекономіки за 2022 рік успішний досвід використання міжнародною спільнотою інструменту централізованих закупівельних організацій спонукає Україну до перегляду та удосконалення моделей функціонування такого

інструменту в національному законодавстві.

У межах виконання функції розроблення спільно з іншими органами методологій щодо особливостей здійснення закупівель у різних сферах Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, наказом від 23 листопада 2022 року № 39-од **створено робочу групу для опрацювання питань укладення договорів про постачання електричної енергії споживачу – бюджетним установам.**

До складу робочої групи увійшли представники Мінекономіки, АМКУ, Держаудитслужби, замовників та учасників процедур закупівель, які є постачальниками електричної енергії.

Метою розроблення методології є покращення конкурентного середовища на ринку електроенергії під час проведення публічних закупівель, що забезпечить ефективне використання коштів та вирішення проблемних питань укладення договорів про постачання електричної енергії споживачам – бюджетним установам. Очікується, що рекомендації в методології будуть включати примірну тендерну документацію для процедур закупівлі електричної енергії та проект договору.

Крім того, у **Звіті Мінекономіки за 2022 рік** (розділ "Підсумки", сторінка 44) зазначено, що Міністерством спільно з представниками ДП "Прозорро", ДУ "Професійні закупівлі", активної громадськості та міжнародними партнерами **напрацьовуються пропозиції щодо визначення стратегії розвитку системи публічних закупівель, яка надалі буде затверджена Кабінетом Міністрів України.**

Слід зауважити, що **про необхідність затвердження стратегії розвитку системи публічних закупівель, яка буде реалізовуватися після завершення впровадження Стратегії реформування, методики комплексного економічного аналізу ефективності системи публічних закупівель, без якої фактично унеможливлено впровадження комплексного моніторингу ефективності системи публічних закупівель, а отже, і підготовка щорічних звітів про функціонування системи публічних закупівель вищої якості, Рахункова палата наголошувала за результатами аналізу Звіту Мінекономіки за 2021 рік** (рішення Рахункової палати від 10 листопада 2022 року № 23-7). Рахункова палата також зазначала **про необхідність приведення у відповідність із новою редакцією Закону № 922 положень наказу Мінекономіки від 13 квітня 2016 року № 680 "Про затвердження примірної тендерної документації"** та затвердженої ним примірної тендерної документації для таких процедур закупівель, як відкриті торги і конкурентний діалог. Однак ці **рекомендації актуальні й надалі.**

Відзначаємо, що доречно було включити до Звіту Мінекономіки за 2022 рік інформацію про результати аналізу практики закупівель товарів, робіт та послуг в умовах запобігання поширенню, локалізації та ліквідації спалаху пандемії коронавірусної хвороби (COVID-19) і про розроблення на основі такої практики правового підґрунтя для здійснення закупівель у надзвичайних ситуаціях.

Таким чином, **звітні відомості про методологічне забезпечення здійснення публічних закупівель є доречними, але через недостатність інформації щодо актуальних питань сьогодення у сфері публічних закупівель не дають комплексного розуміння стану методологічного реагування на наявні недоліки та порушення, які є наслідком недосконалості процедур закупівель.**

4.5. Професіоналізація сфери публічних закупівель

У Звіті Мінекономіки за 2022 рік (розділ "Професіоналізація, методологія, консультації та наповнення узагальненими відповідями інформаційного ресурсу з питань закупівель", сторінки 13-15) діяльність щодо професіоналізації сфери публічних закупівель розглядається у межах досягнення цілей, пов'язаних із розвитком системи професійної підготовки спеціалістів з питань публічних закупівель та професіоналізації у сфері публічних закупівель, та висвітлюється в інформації:

1) Про проведення вебінарів та інших навчальних заходів щодо здійснення закупівель.

Згідно із Звітом Мінекономіки за 2022 рік продовжувалася робота з підвищення рівня професіоналізації у сфері публічних закупівель.

Так, Мінекономіки у співпраці з Проектом ЄС організовувалися та проводилися вебінари щодо здійснення закупівель у період воєнного стану. Пряма трансляція вебінарів відбувалася на сторінці департаменту сфери публічних закупівель та конкурентної політики Мінекономіки в мережі "Facebook". Записи вебінарів доступні для перегляду на YouTube-каналі "Прозорро". За даними Мінекономіки, загальне охоплення закупівельної спільноти становило більш як 16 тис. переглядів.

Мінекономіки зазначається, що з метою визначення проблематики та потреб у професійному навчанні осіб, відповідальних за закупівельний процес, та встановлення переліку компетентностей, необхідних для виконання такими особами функціональних обов'язків, Міністерством спільно з Проектом ЄС проведено опитування серед закупівельної спільноти (замовники, учасники, органи державної влади). Отримані результати дослідження стали підґрунтям для розроблення онлайн-курсу з питань публічних закупівель за двома рівнями:

- базовий, який спрямований на отримання та систематизацію знань і навичок фахівців з публічних закупівель;

- поглиблений, який спрямований на покращення управлінських навичок щодо планування закупівель, аналізу ринку та ефективності публічних закупівель у відповідних фахівців.

Отже, у 2022 році Мінекономіки продовжувалася практика минулих років щодо проведення вебінарів та інших навчальних заходів, за допомогою яких поширювалися методичні, навчальні й аналітичні матеріали з питань організації та здійснення публічних закупівель. При цьому особливість цих заходів у звітному періоді – акцентування уваги на роз'ясненні законодавчих змін у сфері публічних закупівель, що відбулись у зв'язку із введенням воєнного стану в Україні. Водночас звітні дані щодо проведення вебінарів та інших навчальних заходів із здійснення закупівель не пояснюють стратегії професіоналізації сфери публічних закупівель, зокрема конкретних цілей і завдань, а також недостатньо відображають отриманий результат (ефект) від відповідної діяльності.

2) Про вдосконалення професійного стандарту для професії "Фахівець з публічних закупівель".

Згідно із Звітом Мінекономіки за 2022 рік Міністерством розпочато

роботу з перегляду професійного стандарту "Фахівець з публічних закупівель", затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 18 лютого 2019 року № 234.

Так, відповідно до пункту 31 Порядку розроблення, введення в дію та перегляду професійних стандартів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 31 травня 2017 року № 373, Мінекономіки наказом від 28 грудня 2022 року № 5535 створено робочу групу з перегляду професійного стандарту для професії "Фахівець з публічних закупівель" за кодом КП 2419.2 національного класифікатора ДК 003:2010 "Класифікатор професій", до складу якої увійшли представники Мінекономіки, Проєкту ЄС, закладів вищої освіти (як державної, так і приватної форми власності), замовників та профспілки.

Результати напрацювань робочої групи щодо проєкту професійного стандарту передбачається надати широкому колу суб'єктів сфери закупівель у 2023 році.

Таким чином, звітні відомості про удосконалення професійного стандарту для професії "Фахівець з публічних закупівель" є доречними та актуальними, оскільки демонструють зусилля з формування узгодженого розуміння функцій особи, відповідальної за здійснення закупівель.

3) Про організацію тестування уповноважених осіб¹⁹.

Згідно із Звітом Мінекономіки за 2022 рік упродовж звітного періоду продовжувалася діяльність зі створення умов для реалізації уповноваженими особами вимог Закону № 922 (частина восьма статті 11) щодо підтвердження свого рівня володіння необхідними (базовими) знаннями у сфері публічних закупівель на вебпорталі уповноваженого органу шляхом проходження безкоштовного тестування.

Так, відповідно до звітних даних Мінекономіки, у 2022 році тестування пройшли 13 тис. уповноважених осіб, оскільки організації-замовники були вимушені визначати нових уповноважених осіб у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України.

Аналіз засвідчив: особливість професіоналізації сфери публічних закупівель у звітному періоді – установлений Законом № 922 перехід замовників з 01.01.2022 у формат роботи, що передбачає здійснення закупівель уповноваженими особами, які діють на засадах персональної відповідальності (до цієї дати відповідні функції здійснювалися тендерним комітетом на засадах колегіальності або уповноваженими особами (особою)). При цьому на кінець 2021 року²⁰ (перед упровадженням зазначених змін) склали тест і отримали доступ до роботи в ЕСЗ майже 33 тис. осіб (орієнтовно 97 відсотків).

Отже, зазначене вказує на те, що в організаціях-замовниках плінність фахівців з публічних закупівель (уповноважених осіб) у 2022 році становила майже 39 відс. (на кінець 2021 року до роботи в ЕСЗ допущено 33 тис. осіб, а вже у 2022 році визначено 13 тис. нових уповноважених осіб), однак у Звіті

¹⁹ Уповноважена особа (особи) – службова (посадова) чи інша особа, яка є працівником замовника і визначена відповідальною за організацію та проведення процедур закупівлі/спрощених закупівель на підставі власного розпорядчого рішення замовника або трудового договору (контракту) (пункт 35 частини першої статті 1 Закону № 922).

²⁰ Дані Звіту Мінекономіки за 2021 рік.

Мінекономіки за 2022 рік цю проблему належним чином не висвітлено.

4) Про вивчення та поширення досвіду застосування директив ЄС щодо державних закупівель.

Згідно із Звітом Мінекономіки за 2022 року у межах співпраці Міністерства та Проєкту ЄС вивчався досвід ЄС щодо державних закупівель, зокрема:

➤ **Італійська Республіка – обговорення питання зміни концептуального підходу до здійснення публічних закупівель (спрощення закупівельного процесу та автоматизація відбору потенційних учасників у процедурах закупівель), а також механізмів виявлення потенційних змов під час проведення процедур закупівель;**

➤ **Королівство Нідерланди та Королівство Бельгія – обговорення питання застосування директив ЄС щодо державних закупівель за напрямом професіоналізації публічних закупівель (зокрема, професійних стандартів, централізації та сталих закупівель), найважливіші акценти – сталість і стійкість в закупівлях.**

Представниками уряду Нідерландів презентовано Стратегію сталих, соціальних та інноваційних публічних закупівель, оскільки **ефективні закупівлі – це новий стандарт для центрального уряду Нідерландів**, запроваджений з метою подолання наслідків зміни клімату, переходу до економіки замкненого циклу, створення можливостей працевлаштування для людей, які перебувають у невідповідній становищі на ринку праці.

Крім того, представлено досвід щодо впровадження сталих закупівель відповідно до директив ЄС, зокрема використання технологій для забезпечення сталості та стійкості закупівель, витрат життєвого циклу в екологічних закупівлях, упровадження інструментів професіоналізації здійснення закупівель, що застосовуються в Нідерландах і Бельгії, та питання організації роботи централізованих закупівельних організацій, навчання та професійного розвитку осіб, які відповідають за проведення закупівель.

Отже, **зазначені приклади досвіду застосування директив ЄС щодо державних закупівель свідчать, що професіоналізація сфери публічних закупівель може розглядатися не тільки як процес навчання організації та здійсненню публічних закупівель, але і як інструмент, що забезпечує вирішення питань виявлення потенційних змов і організації здійснення ефективних закупівель.**

Таким чином, дані Звіту Мінекономіки за 2022 рік щодо професіоналізації сфери публічних закупівель відображають суть, обсяги та певну цінну інформацію про відповідну діяльність. При цьому звітні дані не спрямовані на аналіз головної події – переходу замовників з 01.01.2022 у формат роботи, що передбачає здійснення закупівель уповноваженими особами (особою) замість тендерного комітету, не пояснюють стратегії професіоналізації сфери публічних закупівель, зокрема конкретних цілей і завдань, а також недостатньо відображають отриманий результат (ефект) від діяльності професіоналізації сфери публічних закупівель, що суттєво зменшує актуальність і значущість звітних даних.

4.6. Надання безоплатних консультацій рекомендаційного характеру

У Звіті Мінекономіки за 2022 рік (розділ "Професіоналізація, методологія, консультації та наповнення узагальненими відповідями інформаційного ресурсу з питань закупівель", сторінки 20-23) діяльність щодо надання безоплатних консультацій рекомендаційного характеру з питань публічних закупівель розглядається у межах досягнення цілей, пов'язаних із розвитком системи професійної підготовки спеціалістів з питань публічних закупівель та професіоналізації у сфері публічних закупівель.

При цьому наголошується, що інформування користувачів про зміни законодавства у сфері публічних закупівель, зокрема пов'язані із впливом воєнного стану, надання відповідних пояснень, проведення комунікаційних та роз'яснювальних заходів залишається одним із стратегічних напрямів роботи Міністерства як уповноваженого органу та здійснюється на постійній основі.

У Звіті Мінекономіки за 2022 рік детально відображено процес надання безоплатних консультацій рекомендаційного характеру з питань публічних закупівель:

- Мінекономіки отримує запити з питань закупівель через Інформаційний ресурс уповноваженого органу²¹. Відповідно до звітних даних у 2022 році надійшло 1 268 запитів, відповіді на які надавалися через офіційний вебсайт Міністерства. При цьому слід зазначити, що кількість запитів порівняно з 2021 роком збільшилася на 21,6 відсотка.

Збільшення кількості запитів, за даними Мінекономіки, пов'язано з тим, що під час дії правового режиму воєнного стану Кабінетом Міністрів України прийнято низку нормативно-правових актів, які регулюють питання здійснення закупівель товарів, робіт і послуг, у тому числі для задоволення нагальних потреб функціонування держави в умовах воєнного стану:

- за ініціативи Мінекономіки або за зверненнями суб'єктів сфери публічних закупівель Міністерством здійснюється підготовка узагальнених відповідей рекомендаційного характеру, у тому числі з метою інформування суб'єктів сфери публічних закупівель щодо змін законодавства, які оприлюднюються на вебпорталі уповноваженого органу (у 2022 році підготовлено 15 узагальнених відповідей);

- для надання консультацій та роз'яснень суб'єктам сфери публічних закупівель, зокрема у випадках зміни законодавства або виникнення проблемних питань, проводяться різноманітні заходи (вебінари, онлайн-зустрічі тощо), у тому числі за участі ДП "Прозорро" та експертів.

Окрему увагу Мінекономіки приділено у 2022 році питанням, пов'язаним із набранням чинності Законом № 1977.

Так, Мінекономіки на інформаційному ресурсі уповноваженого органу²² розміщено листи від 21.07.2022 № 3323-04/50717-06 "Щодо інформування про

²¹ Інформаційний ресурс уповноваженого органу – вебсайт, наповнення якого здійснює уповноважений орган та на якому надаються безоплатні консультації рекомендаційного характеру з питань публічних закупівель, доступ до якого здійснюється за допомогою мережі Інтернет.

²² За адресою www.me.gov.ua у підрубриці "Узагальнені відповіді" рубрики "Публічні закупівлі" розділу "Діяльність".

локалізацію у публічних закупівлях", від 30.08.2022 № 3323-04/62315-06 "Щодо локалізації" та від 14.11.2022 № 3311-05/74721-06 "Щодо здійснення закупівель товарів з визначеним ступенем локалізації", які містять інформацію про механізм застосування ступеня локалізації у публічних закупівлях.

У співпраці Мінекономіки з Київською школою економіки за підтримки Проєкту TAPAS розроблено інтерактивний інструмент "Локалізація-tool: помічник закупівельника" для визначення необхідності застосування вимог до ступеня локалізації, який розміщено за посиланням <https://ser.kse.ua/tools.html> (розділи "Локалізація", "Інтерактивні сервіси та інструменти").

Крім того, на Інформаційному ресурсі уповноваженого органу оприлюднено рекомендації АМКУ для замовників при закупівлі електричної енергії щодо відхилень тендерних пропозицій учасників, які визначили маржу в тендерній пропозиції як від'ємну величину, а також коментарі та методичні рекомендації Проєкту ЄС до законодавства про публічні закупівлі (разом зі зразками видів договорів).

Отже, надання безоплатних консультацій рекомендаційного характеру всебічно висвітлено у Звіті Мінекономіки за 2022 рік. Міністерство активно інформувало користувачів про зміни законодавства у сфері публічних закупівель, зокрема пов'язані з введенням воєнного стану, надавало відповідні пояснення, здійснювало комунікаційні та роз'яснювальні заходи та поширювало рекомендації АМКУ й Проєкту ЄС.

Таким чином, звітні дані щодо діяльності уповноваженого органу відображають стратегічні цілі діяльності у сфері публічних закупівель та заходи, що вживалися у 2022 році з метою формування та реалізації державної політики, міжнародного співробітництва, професіоналізації й надання безоплатних консультацій рекомендаційного характеру у цій сфері. При цьому особливість вказаних заходів – акцент на швидких та ефективних закупівлях під час дії воєнного стану.

5. АНАЛІЗ ЗВІТНИХ ДАНИХ ЩОДО СТАНУ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

5.1. Електронна система закупівель

У Звіті Мінекономіки за 2022 рік (розділ "Аналітичні дані функціонування системи публічних закупівель", сторінки 23-25) відображено такі особливості функціонування системи публічних закупівель.

Воєнний стан, у якому опинилася Україна через агресію Російської Федерації, суттєво вплинув на кількісні та вартісні показники публічних закупівель, особливо в частині застосування конкурентних процедур закупівель.

Фактично, з березня 2022 року, у зв'язку з прийняттям Кабінетом Міністрів України низки нормативно-правових актів, спрямованих на нагальне та невідкладне забезпечення потреб замовників, зокрема пов'язаних із забезпеченням їх функціонування та життєдіяльності, захистом життя та здоров'я людей, переважна більшість закупівель здійснювалась без ЕСЗ. Оприлюднення відповідної документації передбачалося після припинення чи скасування дії воєнного

стану в Україні або в окремих її місцевостях.

Через повномасштабне вторгнення Російської Федерації в Україну значно скоротилася кількість як замовників, що здійснюють закупівлі, так і учасників, які пропонують товари, роботи та послуги.

Процес повернення конкурентних закупівель в ЕСЗ почався після червня 2022 року із прийняттям Постанови № 723, якою запроваджено обов'язковість використання ЕСЗ шляхом застосування електронного каталогу.

На запит Рахункової палати ДП "Прозорро" листом від 27.05.2023 № 206/01/799/11 поінформовано.

Основні напрями виконаного технічного вдосконалення ЕСЗ у 2022 році:

- виконано заходи із забезпечення стабільної роботи ЕСЗ під час дії воєнного стану;

- реалізовано в ЕСЗ механізм приховування від публічного доступу інформації про державних замовників у сфері оборони, визначених пунктом 10 частини першої статті 1 Закону № 808, та їхні закупівлі, плани, договори тощо (виконано з метою обмеження на час дії воєнного стану публічного доступу до інформації про оборонні закупівлі на звернення Міністерства оборони України та згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 12 березня 2022 року № 263 "Деякі питання забезпечення функціонування інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів в умовах воєнного стану");

- реалізовано функцію автозаповнення деяких полів та виключено обов'язковість заповнення інформації, не передбаченої законодавством (виконано з метою спрощення та пришвидшення оприлюднення замовниками договорів, укладених без використання ЕСЗ, публікації звітів в один етап з накладанням одного електронного підпису);

- впроваджено необов'язковість прив'язки плану до спрощених закупівель та закупівель через електронний каталог (здійснено на виконання вимог Постанови № 169);

- розроблено новий вид закупівлі "Відкриті торги з особливостями" та функціонал щодо можливості не зазначати поля, які містять чутливу інформацію (роботи здійснено на виконання вимог Постанови № 1178);

- впроваджено інтеграцію з Є-дата (виконано з метою мінімізації затрат часу замовником на публікацію в ЕСЗ Prozorro та системі Є-дата);

- змінено та додано фільтри пошуку закупівель на порталі prozorro.gov.ua. (виконано з метою покращення досвіду використання та зменшення кількості скарг на фільтрацію на порталі).

Отже, **технічні роботи в ЕСЗ у 2022 році здебільшого були спрямовані на забезпечення її стабільної роботи під час дії воєнного стану, а також реалізацію вимог нормативно-правових актів, які вносили зміни до процедур закупівель.**

5.2. Аналітичні дані функціонування системи публічних закупівель

У Звіті Мінекономіки за 2022 рік (розділ "Кількісні показники", сторінки 23-31) стан функціонування системи публічних закупівель ілюструють, зокрема, такі кількісні показники:

- кількість замовників, які здійснювали закупівлі у 2022 році в ЕСЗ, – **29 610 суб'єктів**, що на **14,21 відс. менше**, ніж у 2021 році;
- сума укладених договорів у звітному періоді – **484 млрд грн** (зменшилася на **49,9 відс.**);
- кількість замовників, які провели більше 100 закупівель, – **27 відс.**;
- співвідношення кількості оголошених закупівель – **2,95 млн** до укладених договорів – **2,8 млн**, що становить близько **95 відс.**;
- кількість учасників, що взяли участь в закупівлях, – **242 067 суб'єктів** (спостерігається збільшення учасників у 2022 році на **29,6 відс.** порівняно з 2020 роком та на **23,7 відс.** – з 2019 роком);
- розподіл учасників за кількістю закупівель: в 1-10 закупівлях взяли участь **75,58 відс.** учасників, у 10-20 – **9,61 відс.**, у 20-100 – **12,06 відс.**, у більш як 100 – **2,75 відсотка**.

До того ж відповідно до звітних даних у 2022 році в публічних закупівлях України взяли участь понад **250 учасників-нерезидентів з 46 країн світу**. Частка договорів, укладених з іноземними учасниками, є незначною та становить **2,7 відс.** загальної кількості всіх укладених договорів з вартістю понад **13 млрд гривень**. При цьому найбільшу кількість договорів укладено з Республікою Польща (**2,09 млрд грн**), Швейцарією (**1,77 млрд грн**), Французькою Республікою (**1,71 млрд грн**), Туреччиною (**1,68 млрд грн**) та Литовською Республікою (**1,16 млрд грн**);

➤ розподіл завершених закупівель у 2022 році за методами закупівель: звіт про договір про закупівлю, укладений без використання ЕСЗ, – **92,63 відс.**, спрощені закупівлі – **2,96 відс.**, переговорна процедура закупівлі – **1,44 відс.**, відкриті торги з особливостями – **1,39 відс.**, відкриті торги – **0,83 відс.**, запит ціни пропозиції в е-каталозі – **0,32 відс.**, закупівля з використанням електронного каталогу – **0,2 відс.**, допорогова закупівля – **0,13 відс.**, відкриті торги з публікацією англійською мовою – **0,09 відс.**, спрощені торги із застосуванням ЕСЗ для потреб оборони, закупівля за рамковою угодою, переговорна процедура, закупівля для потреб оборони – **менше 0,01 відсотка**.

Зростала популярність процедури закупівлі із застосуванням електронного каталогу як зручного та швидкого інструменту закупівлі товарів (застосовували більше ніж 3,6 тис. замовників для здійснення понад 14 тис. закупівель, загальний обсяг закупівель через електронний каталог у 2022 році становив майже 1,8 млрд гривень).

Аномально низьку ціну тендерних пропозицій зафіксовано у 2 052 закупівлях. При цьому в 1 866 випадках (**90,9 відс.**) учасниками надано обґрунтування аномально низької ціни, **1 189 таких обґрунтувань (63,7 відс. кількості наданих замовники визнали належним підтвердженням низької ціни, а цих учасників – переможцями та уклали з ними договорів на суму більш як 695 млн гривень**.

Серед причин відхилення тендерних пропозицій у 2022 році замовники найчастіше вказували такі: "учасник не відповідає критеріям тендерної документації" – **54,7 відс.** та "учасник не надав документів, передбачених тендерною документацією", – **14,1 відсотка**.

У 2022 році кількість відмінених тендерів / спрощених закупівель (у тому числі за лотом) або випадків визнання тендеру таким, що не відбувся, становить

135 тис. (41,1 відс.), цей показник майже не змінився порівняно 2021 роком.

У Звіті Мінекономіки за 2022 рік зазначається, що впродовж звітнього року до договорів про закупівлі **внесено понад 273 тис. змін.** Найбільше змін внесено у договори про закупівлю продуктів харчування, напоїв, тютюну та супутньої продукції (CPV 15000000-8), нафтопродуктів, палива, електроенергії та інших джерел енергії (CPV 09000000-3), комунальних послуг (CPV 65000000-3).

Звіт Мінекономіки за 2022 рік не містить аналізу впливу внесених змін до договорів на показники економії коштів за результатами здійснених закупівель, а також на дотримання таких принципів здійснення публічних закупівель, як добросовісна конкуренція серед учасників, відкритість і прозорість на всіх стадіях закупівель, недискримінація учасників і рівне ставлення до них.

У 2022 році замовники у **14 258 закупівлях** використали можливість розміщення в ЕСЗ повідомлення з вимогою про усунення **учасниками невідповідностей** в інформації або документах, поданих ними у складі тендерної пропозиції.

Учасники стали переможцями після виконання вимоги замовника у **10 113 закупівлях**, що становить **70,7 відс.** загальної кількості закупівель, у яких вимагається усунення невідповідностей. Переможцями укладено договорів на суму понад **41 млрд гривень.**

За результатами таких закупівель замовниками укладено договори за процедурою відкритих торгів з особливостями – на суму понад 25 млрд грн, за процедурою відкритих торгів із публікацією англійською мовою – на понад 11,7 млрд грн, за процедурою відкритих торгів – на понад 4 млрд гривень.

При цьому Звіт Мінекономіки за 2022 рік не містить звітних відомостей про кількісні показники у розрізі предметів закупівель, передбачених для подання Міністерством відповідно до пункту 3 частини першої статті 9 Закону № 922.

У Звіті Мінекономіки за 2022 рік (розділ "Вартісні показники", сторінки 32–34) стан функціонування системи публічних закупівель у звітному періоді ілюструють, зокрема, такі вартісні показники:

- кількість завершених закупівель становила понад **2,8 млн**, з яких більше ніж **160 тис.** здійснювались у конкурентний спосіб;
- укладено договорів на суму понад **484 млрд грн**, з яких на **198 млрд грн** – за результатами конкурентних закупівель (**40,9 відс.**);
- економія коштів: під час закупівель, що успішно завершилися у 2022 році, – майже **20 млрд грн**, при цьому у 2021 році аналогічний показник – близько 50 млрд гривень.

Встановлено: дані щодо економії коштів під час публічних закупівель в обсязі 20 млрд грн, як і в минулих роках, є такими, що не забезпечують впевненості в їх достовірності, оскільки не ґрунтуються на аналізі чинників, що зумовили виникнення такого показника;

- джерела фінансування закупівлі: відповідно до звітних даних найбільшим джерелом фінансування за сумою договорів про закупівлю є кошти від господарської діяльності підприємств (**37 відс.**), місцеві бюджети, Державний бюджет України, змішаний бюджет, бюджет цільових фондів.

Разом з тим показник "джерела фінансування закупівлі" висвітлено частково, оскільки не відображено загального значення в грошовому виразі (загального обсягу фінансування закупівель у 2022 році), а наявність такого джерела фінансування, як змішаний бюджет, свідчить про неоднозначність інформації і незавершеність роботи з впровадження в ЕСЗ критеріїв ідентифікації джерел фінансування публічних закупівель.

У Звіті Мінекономіки за 2022 рік (розділ "Рівень конкуренції", сторінки 34–35) стан функціонування системи публічних закупівель у звітному періоді ілюструють, зокрема, такі показники конкуренції:

- співвідношення у відсотках конкурентних (5,78 відс.) до неконкурентних (94,22 відс.) закупівель **за кількістю**, що пояснюється тим, що у звітному періоді замовники переважно закуповували товари, роботи і послуги, вартість яких не перевищувала 50 тис. грн;

- співвідношення у відсотках конкурентних (40,91 відс.) до неконкурентних (59,09 відс.) закупівель **за сумами**;

У Звіті Мінекономіки за 2022 рік зазначається: за даними ЕСЗ, у відкритих торгах середня кількість тендерних пропозицій у звітному періоді становить **2,47**, у відкритих торгах із публікацією англійською мовою – **2,71**, у закупівлях за рамковими угодами – **2,87**. Разом з тим у відкритих торгах з особливостями середня кількість тендерних пропозицій у звітному періоді становила **1,6**, що зумовлено можливістю визначати переможця навіть тоді, коли подано лише одну тендерну пропозицію.

У Звіті Мінекономіки за 2022 рік (розділ "Діяльність централізованих закупівельних організацій", сторінки 16-19) питання діяльності централізованих закупівельних організацій висвітлено, зокрема, через діяльність ДУ "Професійні закупівлі".

ДУ "Професійні закупівлі" у 2022 році продовжувало роботу з виконання вимог розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 вересня 2019 року № 846-р "Про визначення державної установи "Професійні закупівлі" централізованою закупівельною організацією" (далі – **Розпорядження № 846**).

Відповідно до Розпорядження № 846 центральні органи виконавчої влади та їх територіальні органи передали свої потреби щодо закупівель до централізованої закупівельної організації, якою здійснювалися закупівлі в їх інтересах.

Однак після прийняття постанови Кабінету Міністрів України від 24 червня 2022 року № 723 "Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 14 вересня 2020 р. № 822 і від 28 лютого 2022 р. № 169" ДУ "Професійні закупівлі" до кінця 2022 року не здійснювала обов'язкових закупівель в інтересах центральних органів виконавчої влади.

У Звіті Мінекономіки за 2022 рік (розділ "Закупівлі товарів із застосуванням ступеня локалізації", сторінки 36–38) здійснення закупівель із застосуванням ступеня локалізації ілюструє така інформація.

Згідно з даними ЕСЗ у період з 14.07.2022 по 31.12.2022 оголошено 2 550 процедур закупівель (з урахуванням лотів) товарів, щодо яких застосовувалася процедура підтвердження ступеня локалізації виробництва. Очікувана вартість таких закупівель становила понад **18 млрд грн**, при цьому в них взяли участь **1 586 учасників**.

Станом на 31.12.2022 завершено 2 399 закупівель (за лотами), при цьому, за даними Мінекономіки, в ЕСЗ не оприлюднено згідно з Особливостями № 1178 більшості звітів про виконання договору, у якому повинна міститись інформація щодо поставленого товару.

Крім того, слід зазначити, що у зв'язку із здійсненням з березня по червень 2022 року закупівель фактично без застосування ЕСЗ, а також наданням можливості оприлюднювати відповідну документацію після припинення чи скасування дії воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях аналітичні дані Звіту Мінекономіки за 2022 рік не можна вважати типовими, а статистичну інформацію щодо закупівель повною.

6. АНАЛІЗ ЗВІТНИХ ДАНИХ ЩОДО КІЛЬКОСТІ СКАРГ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЮ У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

У Звіті Мінекономіки за 2022 рік (розділ "Щодо контролю у сфері публічних закупівель", сторінки 39–42) відображено результати здійснення контролю у сфері закупівель, які ґрунтуються на повідомленнях Держаудитслужби, Казначейства та АМКУ.

Так, Держаудитслужбою спільно з її міжрегіональними територіальними органами у 2022 році здійснено моніторинг **11,8 тис. процедур закупівель** (на 1,3 тис. більше, ніж у 2021 році) загальною вартістю **261,9 млрд грн** (на 14,5 млрд грн більше, ніж у 2021 році).

Водночас у майже **67 відс.** охоплених контролем процедур закупівель (7,9 тис.) виявлено порушення законодавства, обсяг яких становить **140,8 млрд гривень**.

До основних видів порушень належать недотримання порядку розгляду замовником тендерних пропозицій; оприлюднення інформації про закупівлю з порушенням законодавства; порушення замовником законодавства під час укладання договору про закупівлю та внесення до нього змін; неправомірне застосування переговорної процедури.

Зазначене, а також результати здійснення контролю минулих роках свідчать про наявність постійних і типових порушень.

У 2022 році у зв'язку із виконанням замовниками зобов'язань щодо усунення порушень законодавства за результатами моніторингу закупівель попереджено порушень та їх наслідків на загальну суму **14,6 млрд грн** (рис. 1).

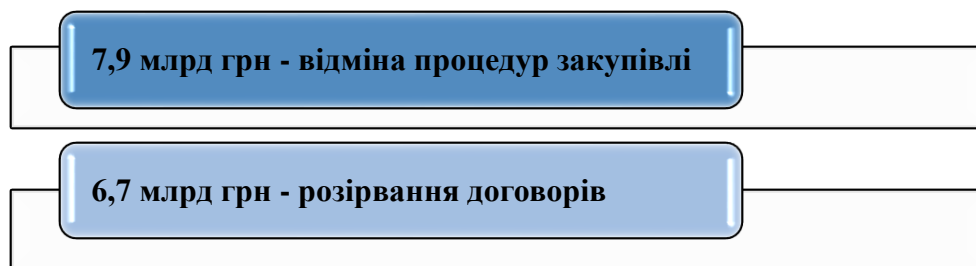

Рис. 1 Результати моніторингу закупівель

Держаудитслужба та її міжрегіональні територіальні органи у 2022 році також здійснили **587 перевірок закупівель** (1,01 тис. закупівель загальною

вартістю **6,4 млрд гривень**). За результатами перевірок **виявлено порушення під час здійснення 332 закупівель на суму 1,8 млрд гривень**. Крім того, **встановлено порушення під час виконання 582 договорів на суму 381,6 млн гривень**.

У межах реалізації результатів моніторингу та перевірок закупівель упродовж звітного періоду Держаудитслужба та її міжрегіональні територіальні органи склали **374 протоколи про адміністративне правопорушення** за статтею 164¹⁴ Кодексу України про адміністративні правопорушення **щодо 153 осіб, на яких накладено адміністративні стягнення (штрафи) на загальну суму 620,5 тис. гривень**.

При цьому так і **не вирішено питання відсутності доступу до персональних даних осіб, винних у правопорушеннях, як наслідок, не складаються протоколи за результатами моніторингу закупівель, отже, не накладаються штрафи**.

Казначейство повідомило, що у 2022 році складено **72 попередження** про неналежне виконання бюджетного законодавства **на загальну суму 15 242, 4 тис. грн** у зв'язку з відсутністю передбачених законодавством документів щодо закупівлі товарів, робіт і послуг.

Попередження про неналежне виконання бюджетного законодавства **Казначейством складаються щороку на підставі вичерпного переліку випадків, визначеного пунктом 2 частини другої статті 7 Закону № 922 (у 2021 році складено 133 попередження на загальну суму 101,2 млн грн, у 2020 році – 227 (241 252,6 тис. гривень))**.

Разом з тим слід зазначити, що **рішення про початок моніторингу публічних закупівель, який здійснює орган державного фінансового контролю, та результати такого моніторингу не належать до випадків, визначених пунктом 2 частини другої статті 7 Закону № 922, які є підставою для недопущення здійснення платежів з рахунку замовника, тобто на законодавчому рівні необхідно удосконалити механізм контролю у сфері публічних закупівель**.

АМКУ поінформовано: у 2022 році АМКУ як органом оскарження **прийнято 7 939 рішень**:

- 3 727** – про прийняття скарги до розгляду;
- 848** – про відмову у задоволенні скарги;
- 124** – про припинення розгляду скарги;
- 189** – про залишення скарги без розгляду;
- 3 046** – про задоволення скарги повністю або частково;
- 5** – про виправлення описки.

При цьому під час розгляду скарг виявляли як типові порушення, так і ті, що допускали в минулих роках, зокрема:

- надання замовником переможцю процедури закупівлі можливості усунення невідповідностей, які відносяться до технічної специфікації та/або забезпечення тендерної пропозиції;

- неправомірне відхилення тендерних пропозицій учасників процедури закупівлі без права надання можливості таким учасникам усунути виявлені невідповідності в документах;

- встановлення в тендерній документації технічних вимог до товару, яким відповідає продукція одного виробника;

- встановлення в тендерній документації вимог щодо необхідності надання

на виконання вимог статті 17 Закону № 922 відомостей з державних реєстрів, доступ до яких закритий на час дії правового режиму воєнного стану, що унеможливило виконання учасниками закупівлі такої умови тендерної документації;

- неправомірне відхилення пропозицій учасників через ненадання ними зразків продукції, які відповідно до вимог Закону № 922 не є складовою пропозиції та не можуть бути підставою для відхилення;

- відхилення тендерних пропозицій учасників на підставі допущення формальних помилок;

- віднесення до формальних помилок порушень/невідповідностей тощо, які не підпадають під таке визначення;

- неправомірне відхилення переможців процедур закупівель через ненадання/невідповідність документів, які не передбачені Законом № 922/Особливостями № 1178 для їх надання, після проведення аукціону;

- неправомірне відхилення учасника процедури закупівлі через надання неналежного обґрунтування аномально низької ціни;

- неправомірна відміна замовниками процедури закупівлі.

Отже, дані Звіту Мінекономіки за 2022 рік щодо здійснення контролю у сфері закупівель мають статистичний характер, свідчать про значний масштаб та важливість вжитих заходів, однак не відображають тенденцій щодо наявних порушень і не надають інформації про заходи із запобігання порушенням й підвищення ефективності інструментів контролю.

ВИСНОВКИ

1. Мінекономіки на виконання вимог пункту 3 частини першої статті 9 Закону України "Про публічні закупівлі" забезпечено підготовку та подання до Рахункової палати звіту, що містить аналіз функціонування системи публічних закупівель та узагальнену інформацію про результати здійснення контролю у сфері закупівель за 2022 рік.

Система публічних закупівель у 2022 році функціонувала за військової агресії Російської Федерації проти України, через що Мінекономіки як головним органом в системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері публічних закупівель, створювалися умови для здійснення швидких та ефективних закупівель під час воєнного стану: більшість закупівель тривалий час здійснювалась без ЕСЗ, надана можливість оприлюднення в ЕСЗ відповідної документації після припинення дії воєнного стану. Як наслідок, статистичні дані щодо закупівель у звітному періоді не є повними та значущими.

Аналіз Звіту Мінекономіки за 2022 рік здійснено Рахунковою палатою на виконання вимог пункту 6-1 частини першої статті 7 Закону України від 02 липня 2015 року № 576-VIII "Про Рахункову палату".

2. Звіт Мінекономіки за 2022 рік неповною мірою відповідає вимогам Закону України "Про публічні закупівлі" (пункт 3 частини першої статті 9) щодо наявності передбачених показників, оскільки відображає звітні відомості про вартісні показники закупівель у розрізі процедур і предметів закупівель, рівень

конкуренції, кількість скарг та узагальнену інформацію про результати здійснення контролю у сфері закупівель, а також про кількісні показники закупівель у розрізі процедур закупівель і не відображає інформацію про кількісні показники у розрізі предметів закупівель.

Частково враховано й рекомендації Рахункової палати, які надавалися за результатами аналізу звіту Мінекономіки, що містить аналіз функціонування системи публічних закупівель та узагальнену інформацію про результати здійснення контролю у сфері закупівель за 2021 рік.

Звіт Мінекономіки за 2022 рік підготовлено за відсутності методики комплексного економічного аналізу ефективності системи публічних закупівель, про необхідність розроблення якої Рахункова палата наголошувала за результатами аналізу щорічних звітів за 2018, 2019, 2020 та 2021 роки й підготовка якої визначається очікуваним результатом виконання пункту 8 Плану заходів щодо реалізації Стратегії реформування системи публічних закупівель ("дорожньої карти"), затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2016 року № 175-р. Без цієї методики фактично унеможливлено впровадження комплексного моніторингу ефективності системи публічних закупівель, а отже, і підготовку щорічних звітів про функціонування системи публічних закупівель, які мають містити комплексну оцінку такого функціонування.

Водночас слід зазначити, що Звіт Мінекономіки за 2022 рік на виконання рекомендацій Рахункової палати доповнено даними щодо стану виконання Угоди про асоціацію в частині публічних закупівель та Стратегії реформування, що забезпечило об'єктивну оцінку фактичного прогресу у сфері публічних закупівель на шляху до євроінтеграції, а також висвітлення суті завдань, виконання яких очікується у найближчому майбутньому. Зазначене додало повноти, актуальності та значущості звітним відомостям.

3. Формування та реалізацію державної політики у сфері публічних закупівель у Звіті Мінекономіки за 2022 рік відображено як стрімке та динамічне коригування порядку та умов здійснення публічних закупівель, що спричинено військовою агресією Російської Федерації проти України. Коригування здійснювалися шляхом прийняття Кабінетом Міністрів України нормативно-правових актів та стосувалися ключових принципів здійснення публічних закупівель й були масштабними та всеохоплюючими. Однак, оскільки такі коригування мають обмежений термін дії (на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування), сформована Законом № 922 модель публічних закупівель фактично залишається незмінною.

3.1. Актуальності набуло питання врахування наявного досвіду здійснення закупівель товарів, робіт та послуг в умовах запобігання поширенню, локалізації та ліквідації спалаху пандемії коронавірусної хвороби (COVID-19), а також у період воєнного стану і включення до наступних щорічних звітів відомостей про напрацювання правового підґрунтя для здійснення закупівель у надзвичайних ситуаціях.

3.2. Потребує узгодження положення пункту 4 розділу I Порядку визначення предмета закупівлі (затверджений наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 15 квітня 2020 року № 708

та зареєстрований у Міністерстві юстиції України 09 червня 2020 року за № 500/34783), яке містить вимогу щодо застосування ДСТУ Б Д.1.1-1:2013 "Правила визначення вартості будівництва", та наказу Міністерства розвитку громад та територій України від 01 листопада 2021 року № 281 "Про затвердження кошторисних норм України у будівництві", згідно з яким вказаний стандарт втратив чинність та затверджені кошторисні норми України у будівництві.

4. Міжнародне співробітництво у сфері публічних закупівель у Звіті Мінекономіки за 2022 рік висвітлено в інформації, яка акцентує увагу на діяльності щодо покращення іміджу України на міжнародній арені як держави із сучасною системою публічних закупівель.

4.1. Співпраця Мінекономіки з міжнародними партнерами та донорами у сфері публічних закупівель висвітлена в інформації про проведення у 2022 році регулярних зустрічей та підтримку постійної комунікації з впливовими міжнародними фінансовими інституціями, організаціями та проектами, головна мета яких – обговорення планів, очікувань партнерів, можлива допомога та встановлення регулярного діалогу.

4.2. У напрямі євроінтеграції сфери публічних закупівель, за даними Мінекономіки, найважливішим досягненням звітного періоду є отримання позитивної оцінки ЄС щодо виконання Україною I та II етапів, передбачених додатками XXI-B і XXI-C до глави 8 "Державні закупівлі" Угоди про асоціацію. При цьому Угоду про асоціацію в частині публічних закупівель за період з 01.11.2014 по 31.10.2024 виконано на 88 відсотків.

4.3. У межах підготовки матеріалів для Європейської Комісії, на підставі яких формувався висновок щодо надання Україні статусу кандидата на членство в ЄС, Мінекономіки у 2022 році здійснювало сприяння проведенню порівняльного аналізу національного законодавства про публічні, оборонні закупівлі та концесії з відповідним законодавством ЄС.

4.4. Мінекономіки у 2022 році продовжувалася робота із забезпечення участі в Комітеті СОТ з державних закупівель, при цьому у звітному періоді мала успіх ініціатива Міністерства, у результаті якої 15 країн - учасників Угоди СОТ заявили про те, що не будуть брати участі в будь-якій роботі, пов'язаній з приєднанням Російської Федерації до Угоди СОТ.

4.5. Виконання зобов'язань України за Угодою про державні закупівлі відображають вжиті Мінекономіки у 2022 році заходи, зокрема щодо подання статистичних даних і звітності (Україна у межах Комітету СОТ з державних закупівель головує у Робочій програмі зі збору та звітності статистичних даних). Однак, як і в попередні роки, недостатньо висвітлено такий важливий аспект міжнародного співробітництва, як сприяння участі українського бізнесу в міжнародних закупівлях, зокрема щодо:

- доступності для українського бізнесу інформації про правила проведення тендерів у різних країнах світу (на вебпорталі Мінекономіки відповідні дані розміщено лише щодо 18 країн, тоді як Угода про державні закупівлі охоплює 48 країн, а Угода Світової організації торгівлі – 164);

- масштабів участі українського бізнесу в тендерах інших країн (обсяг ринку, у тому числі охоплений Угодою про державні закупівлі, до якої приєдналася й Україна, за даними Мінекономіки, оцінюється в 1,7 трлн дол. США щороку).

5. Звітні відомості про методологічне забезпечення здійснення публічних закупівель, наведені у Звіті Мінекономіки за 2022 рік, є доречними, але через недостатність інформації щодо актуальних питань сьогодення у сфері публічних закупівель не формують комплексного розуміння стану реагування на недоліки та порушення, які є наслідком недосконалості процедур закупівель.

6. Професіоналізацію публічних закупівель у 2022 році відображають заходи з підвищення рівня професіоналізму осіб, які залучаються організаціями-замовниками до здійснення публічних закупівель, удосконалення професійного стандарту "Фахівець з публічних закупівель", а також з вивчення та поширення досвіду застосування директив ЄС щодо державних закупівель.

При цьому звітні дані не спрямовані на здійснення аналізу головної події 2022 року – переходу замовників з 01.01.2022 у формат роботи, що передбачає здійснення закупівель уповноваженими особами (особою) замість тендерного комітету, не висвітлюють суті стратегії професіоналізації сфери публічних закупівель, включаючи конкретні цілі й завдання, а також частково відображають результат (ефект) діяльності щодо професіоналізації сфери публічних закупівель, через що актуальність і значущість інформації є низькою. Зокрема:

6.1. Встановлений Законом № 922 перехід замовників з 01.01.2022 у формат роботи, що передбачає здійснення закупівель уповноваженими особами, які діють на засадах персональної відповідальності (до вказаної дати відповідні функції здійснювалися тендерним комітетом на засадах колегіальності або уповноваженими особами (особою)), є головною подією звітного періоду у сфері професіоналізації публічних закупівель, але звітні дані не містять аналізу поточної ситуації та ефекту у зв'язку з цими змінами.

Натомість звітні дані акцентують увагу на кількості осіб (13 тис.), які пройшли у 2022 році передбачене Законом № 922 тестування і підтвердили свій рівень володіння необхідними знаннями у сфері публічних закупівель, крім того, зазначається, що така кількість осіб пов'язана з вимушеним визначенням організаціями-замовниками нових уповноважених через військову агресію Російської Федерації проти України. При цьому поза увагою залишилася масштабна плинність у 2022 році в організаціях-замовниках фахівців з публічних закупівель (уповноважених осіб) – майже 39 відс. (на кінець 2021 року до роботи в ЄСЗ допущено 33 тис. осіб, а вже у 2022 році визначено 13 тис. нових уповноважених осіб).

6.2. Підвищення рівня професіоналізму осіб, яких замовники залучають до здійснення публічних закупівель, висвітлює інформація про вебінари та інші навчальні заходи Мінекономіки і розгляд на них кола питань з організації та здійснення публічних закупівель насамперед у період воєнного стану, при цьому звітні дані не висвітлюють суті стратегії професіоналізації сфери публічних закупівель, зокрема конкретних цілей і завдань, а також частково відображають результат (ефект) відповідної діяльності.

6.3. Діяльність з вивчення та поширення у 2022 році досвіду застосування директив ЄС щодо державних закупівель докладно висвітлюється в інформації, яка є значущою та актуальною, оскільки свідчить, що професіоналізація сфери публічних закупівель розглядається не тільки як навчання організації та здійсненню

публічних закупівель, але і як інструмент, що дає змогу вирішити такі питання, як виявлення потенційних змов і забезпечення здійснення ефективних закупівель.

6.4. Звітні дані висвітлюють початок у 2022 році процесу перегляду професійного стандарту для професії "Фахівець з публічних закупівель", затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 18 лютого 2019 року № 234. Ця інформація є актуальною та доцільною, оскільки відображає перехід замовників у звітному періоді від формату роботи тендерних комітетів до виконання відповідних функцій уповноваженими особами (особою) без узгодженого розуміння функцій особи, відповідальної за здійснення закупівель.

7. Надання безоплатних консультацій рекомендаційного характеру у 2022 році відображено як інформування користувачів про зміни законодавства у сфері публічних закупівель, зокрема пов'язані з впливом воєнного стану, надання відповідних пояснень, здійснення на постійній основі комунікаційних та роз'яснювальних заходів.

Так, у звітному періоді надано відповіді на 1 268 запитів, що на 21,6 відс. більше за відповідний показник 2021 року, підготовлено 15 узагальнених відповідей рекомендаційного характеру, розроблено допоміжний інтерактивний інструмент для визначення необхідності застосування вимог щодо ступеня локалізації, вжито низку заходів щодо поширення методичних матеріалів, надання консультацій і роз'яснень суб'єктам сфери публічних закупівель з найактуальніших питань.

8. Через здійснення з березня по червень 2022 року закупівель фактично без застосування ЕСЗ, а також надання можливості оприлюднювати відповідну документацію після припинення чи скасування дії воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях аналітичні дані Звіту Мінекономіки за 2022 рік не можна вважати типовими, а статистичну інформацію щодо закупівель повною.

8.1. Технічні роботи в ЕСЗ у 2022 році були спрямовані на забезпечення стабільної роботи системи під час дії воєнного стану, а також на реалізацію вимог нормативно-правових актів, що змінювали процедури закупівель. Так, розроблено новий вид закупівлі "Відкриті торги з особливостями", функціонал, який надає можливість не заповнювати поля, що містять чутливу інформацію, впроваджено необов'язковість залежності плану від спрощених закупівель та закупівель через електронний каталог тощо.

8.2. Основними кількісними показниками, які відображають у Звіті Мінекономіки за 2022 рік реальні тенденції звітнього періоду у функціонуванні системи публічних закупівель, є:

- зростання популярності процедури закупівлі із застосуванням електронного каталогу як зручного та швидкого інструменту закупівлі товарів (застосовують більше ніж 3,6 тис. замовників для здійснення понад 14 тис. закупівель, загальний обсяг закупівель через електронний каталог у 2022 році становив майже 1,8 млрд грн);

- у 2 052 закупівлях зафіксовано аномально низьку ціну тендерних пропозицій, при цьому 90,9 відс. учасників надали обґрунтування такої ціни, з яких 63,7 відс. визнані належними замовниками. Ці учасники визначені переможцями та уклали договорів на суму більш як 695 млн грн;

- у звітному періоді до договорів про закупівлю внесено понад 273 тис. змін.

Найбільшу кількість змін внесено у договори про закупівлю продуктів харчування, напоїв, тютюну та супутньої продукції, нафтопродуктів, палива, електроенергії та інших джерел енергії, комунальних послуг;

- кількісні показники закупівель у розрізі предметів закупівель (відповідно до пункту 3 частини першої статті 9 Закону № 922), однак Звіт Мінекономіки за 2022 рік не містить цих показників.

8.3. Ключовими вартісними показниками у Звіті Мінекономіки за 2022 рік для відображення стану функціонування системи публічних є:

- економія коштів, яка у закупівлях, що успішно завершилися у 2022 році, становила близько 20 млрд грн, але, як і в минулих роках, значення цього показника не обґрунтовується чинниками, що зумовили його виникнення;

- показник "джерела фінансування закупівлі", як і у 2021 році, висвітлений частково, оскільки не відображає загального значення в грошовому виразі (загального обсягу фінансування закупівель у 2022 році), а наявність такого джерела фінансування, як змішаний бюджет, свідчить про неоднозначність інформації і незавершеність роботи з впровадження в ЕСЗ критеріїв ідентифікації джерел фінансування публічних закупівель.

8.4. Рівень конкуренції (показник середньої кількості тендерних пропозицій), за даними ЕСЗ, у 2022 році становив у відкритих торгах – 2,47, у відкритих торгах із публікацією англійською мовою – 2,71, у закупівлях за рамковими угодами – 2,87, у відкритих торгах з особливостями – 1,6, що зумовлено можливістю визначати переможця навіть за умови подання лише однієї тендерної пропозиції.

9. Результати контролю у сфері публічних закупівель у 2022 році свідчать про значний масштаб і важливість застосованих заходів, а також про постійність і типовість порушень, отже, і недосконалість процедур закупівель.

9.1. АМКУ як органом оскарження у 2022 році прийнято 7 939 рішень, з яких 3 727 – про прийняття скарги до розгляду, 848 – про відмову у задоволенні скарги, 124 – про припинення розгляду скарги, 189 – про залишення скарги без розгляду, 3 046 – про задоволення скарг повністю або частково, 5 – про виправлення описки. При цьому під час розгляду скарг виявляли як типові порушення, так і ті, що допускали в минулих роках.

9.2. Казначейством у 2022 році складено 72 попередження про неналежне виконання бюджетного законодавства на загальну суму 15 242,4 тис. гривень. Перелік випадків, на підставі яких складаються такі попередження, визначений пунктом 2 частини другої статті 7 Закону № 922 та є вичерпним і незмінним з часу прийняття цього Закону.

9.3. Держаудитслужбою спільно з її міжрегіональними територіальними органами у 2022 році:

- здійснено моніторинг 11,8 тис. процедур закупівель (на 1,3 тис. більше, ніж у 2021 році) загальною вартістю 261,9 млрд грн (на 14,5 млрд більше, ніж у 2021 році). При цьому виявлено порушення законодавства у майже 67 відс. охоплених контролем процедур закупівель (7,9 тис.), обсяг яких становить 140,8 млрд гривень. За результатами моніторингу замовниками усунуто порушень та їх наслідків на загальну суму 14,6 млрд грн;

- здійснено 587 перевірок закупівель (1,01 тис. закупівель загальною вартістю

6,4 млрд грн), за результатами яких виявлено порушення під час здійснення 332 закупівель на суму 1,8 млрд гривень. Крім того, встановлено порушення під час виконання 582 договорів на суму 381,6 млн грн;

- у межах реалізації результатів моніторингу та перевірок закупівель складено 374 протоколи про адміністративне правопорушення за статтею 164¹⁴ Кодексу України про адміністративні правопорушення стосовно 153 осіб, на яких накладено адміністративні стягнення (штрафи) на загальну суму 620,5 тис. гривень.

10. У частині підвищення ефективності інструментів контролю у сфері публічних закупівель необхідно:

- врегулювати питання ненадання доступу до персональних даних осіб, стосовно яких за результатами здійснення контролю у сфері публічних закупівель має складатися протокол про адміністративне правопорушення, що унеможливує складання протоколу та накладення штрафу;

- включити до визначеного пунктом 2 частини другої статті 7 Закону № 922 переліку випадки, які є підставою для недопущення здійснення платежів, рішень про початок моніторингу публічних закупівель, що здійснює орган державного фінансового контролю, та про результати такого моніторингу.

11. Кабінетом Міністрів України та Мінекономіки вживалися заходи щодо виконання рекомендацій Рахункової палати, проте їх виконання, у тому числі й у зв'язку з дією в Україні правового режиму воєнного стану, забезпечено частково (із 10 рекомендацій виконано 4, триває реалізація 6). Отже, необхідно реалізувати 6 рекомендацій щодо забезпечення:

- завершення розроблення та подання в установленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів України пропозицій щодо визначення стратегії розвитку системи публічних закупівель, яка буде реалізовуватися після завершення впровадження Стратегії реформування;

- подальшого відображення у щорічному звіті результатів діяльності щодо поширення в Україні інформації про особливості міжнародної практики здійснення закупівель;

- включення до щорічного звіту оцінки Мінекономіки стану врахування (реалізації) пропозицій та звернень щодо розвитку сфери публічних закупівель та вдосконалення ЕСЗ;

- розроблення та затвердження методики комплексного економічного аналізу ефективності системи публічних закупівель;

- визначення у стратегічному плані діяльності Міністерства цілей державної політики безпосередньо для сфери публічних закупівель та відповідних завдань і заходів;

- оприлюднення на офіційному вебсайті Мінекономіки звіту, що містить аналіз функціонування системи публічних закупівель та узагальнену інформацію про результати здійснення контролю у сфері закупівель, за 2021 рік.

ПРОПОЗИЦІЇ

1. Звіт про результати аналізу щорічного звіту Міністерства економіки України, що містить аналіз функціонування системи публічних закупівель (щодо

кількісних і вартісних показників закупівель у розрізі процедур і предметів закупівель, рівня конкуренції, кількості скарг) та узагальнену інформацію про результати здійснення контролю у сфері закупівель, і рішення Рахункової палати надіслати Верховній Раді України протягом 15 днів із дня затвердження Звіту.

2. Рішення Рахункової палати та Звіт надіслати Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку в порядку інформування.

3. Відомості про результати аналізу у формі рішення Рахункової палати надіслати Кабінету Міністрів України.

3.1. Рекомендувати Кабінету Міністрів України доручити Міністерству економіки України:

- розробити та подати в установленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів України проект рішення щодо затвердження стратегії розвитку системи публічних закупівель, яка буде реалізовуватися після завершення впровадження Стратегії реформування;

- забезпечити узгодження положення пункту 4 розділу I Порядку визначення предмета закупівлі, затвердженого наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 15 квітня 2020 року № 708 та зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 09 червня 2020 року за № 500/34783, яке містить вимогу щодо застосування ДСТУ Б Д.1.1-1:2013 "Правила визначення вартості будівництва", та наказу Міністерства розвитку громад та територій України від 01 листопада 2021 року № 281 "Про затвердження кошторисних норм України у будівництві", згідно з яким вказаний стандарт втратив чинність та затверджено кошторисні норми України в будівництві.

3.2. Рекомендувати Кабінету Міністрів України доручити:

- Міністерству фінансів України спільно з Міністерством економіки України, Державною аудиторською службою України та Державною казначейською службою України внести узгоджені пропозиції щодо включення до визначеного пунктом 2 частини другої статті 7 Закону № 922 переліку випадків, які є підставою для недопущення здійснення платежів, рішень про початок моніторингу публічних закупівель, що здійснює орган державного фінансового контролю, та про результати такого моніторингу;

- Міністерству юстиції України спільно з Міністерством фінансів України, Міністерством економіки України та Державною аудиторською службою України внести узгоджені пропозиції щодо врегулювання питання ненадання доступу до персональних даних осіб, стосовно яких за результатами здійснення контролю у сфері публічних закупівель має складатися протокол про адміністративне правопорушення.

4. Рішення Рахункової палати та Звіт надіслати Міністерству економіки України і рекомендувати:

- забезпечити виконання з урахуванням положень Закону України від 03 березня 2022 року № 2115-IX "Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни" вимог пункту 3 частини першої статті 9 Закону № 922 щодо оприлюднення на офіційному вебсайті Мінекономіки щорічних звітів за 2021 та 2022 роки;

- розробити та подати в установленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів

України проєкт рішення щодо затвердження стратегії розвитку системи публічних закупівель, яка буде реалізовуватися після завершення впровадження Стратегії реформування;

- узгодити положення пункту 4 розділу I Порядку визначення предмета закупівлі, затвердженого наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 15 квітня 2020 року № 708 та зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 09 червня 2020 року за № 500/34783, яке містить вимогу щодо застосування ДСТУ Б Д.1.1-1:2013 "Правила визначення вартості будівництва", та наказу Міністерства розвитку громад та територій України від 01 листопада 2021 року № 281 "Про затвердження кошторисних норм України у будівництві", згідно з яким вказаний стандарт втратив чинність та затверджено кошторисні норми України у будівництві;

- забезпечити визначення у стратегічному плані діяльності Міністерства цілей державної політики безпосередньо для сфери публічних закупівель та відповідних завдань і заходів;

- пришвидшити розроблення та затвердження методики комплексного економічного аналізу ефективності системи публічних закупівель;

- завершити у 2023 році перегляд професійного стандарту для професії "Фахівець з публічних закупівель", затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 18 лютого 2019 року № 234;

- опрацювати питання доцільності затвердження окремим документом стратегії (плану заходів) професіоналізації сфери публічних закупівель та визначення в ній цілей, завдань і результативних показників, що можуть бути оцінені за кількісними та якісними критеріями;

- забезпечити включення до щорічного звіту, що містить аналіз функціонування системи публічних закупівель (щодо кількісних і вартісних показників закупівель у розрізі процедур і предметів закупівель, рівня конкуренції, кількості скарг) та узагальнену інформацію про результати здійснення контролю у сфері закупівель, відомостей про:

  - результати діяльності з поширення в Україні інформації про особливості міжнародної практики здійснення закупівель;

  - стан врахування (реалізації) пропозицій і звернень щодо розвитку сфери публічних закупівель та вдосконалення ЕСЗ;

  - розроблення методологічного забезпечення здійснення публічних закупівель у надзвичайних ситуаціях;

  - вжиті заходи реагування на результати контролю у сфері публічних закупівель.

Член Рахункової палати

Віктор БОГУН